

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Gyanusítottak őrizet alá vétele.

Irtó: Justus.

Ha a csendőri szolgálati tevékenység eredményéről évente összeállított statisztikai kimutatást nézzük, azt tapasztaljuk, hogy az előfordult és kiderített bűnesetek számai között alig mutatkozik eltérés s a mi mégis van, az oly csekély a legnagyobb számú bűncselekményeknél is, hogy az őrsök számával összehasonlítva, alig jut még a legnagyobb számmal szereplő lopásból is egy-egy őrsre egy-egy kiderítetlen eset.

Ez az összehasonlítás minden dicséretnél és elismerésnél ékeesebben bizonyítja, hogy a csendőri tevékenység évről-évre fokozatosan emelkedő eredményt mutat fel.

Jóleső érzéssel állapíthatjuk meg e tényt. És ha a csendőri nyomozásnak nem volna egy sarkalatos hibája és ennek a hibának oly sokszor a nyomozó csendőrre s elég gyakran a testületre nézve is kellemetlen következménye, minden tartózkodás és szerénység nélkül állíthatnánk, hogy a csendőri nyomozás teljesen tökéletes.

S ez a hiba nem is olyan ismeretlen, mert majdnem minden nyomozásnál észlelhetjük. Csakhogy annyira megszoktuk már, hogy nem is igen vesszük észre. És rendszerint csak olyankor fordul felé a figyelem, mikor már a következményei tolnak előtérbe és egyenesen foglalkozni kell vele.

A gyanusítottak határozott nyom és alapos gyanu nélkül való, tehát indokolatlan őrizet alá vétele ez. Azaz olyanforma eljárás — hogy valamennyire is megközelítő hasonlattal éljek — mint mikor valaki véletlenül talál egy gombot s csak azután törekszik arra, hogy a megfelelő kelmék és egyéb szükséges czikkeket beszerezze és a gombhoz hozzávarratva, juthasson hozzá egy kész kabátához.

A Cs-1, utasítás 37. §. szerint az a felszólítás: «A törvény nevében az x-i hatósághoz leendő elővezetés céljából őrizet alá veszem!» arra mutat, hogy valamely gyanusított őrizet alá vétele nem minden nyomozásnál szükséges puszta formaság, hanem a csendőri utasításnak megfelelően alkalmazandó szabályszerű eljárás, a

melynek feltétlen folyamánya kell hogy legyen az elővezetés.

Ugyancsak erre mutatnak az idézett utasítás 117 §-ában felsorolt tájékoztató meghagyások is. Ezek azonban már nem minden esetben határozott, hanem a körülmények helyes és köteles mérlegelése mellett csak «feltételes» rendelkezéseket tartalmaznak.

Az I—V. fejezetek szerint ugyanis a járőr «elfogni köteles» mindazon egyéneket, a kiket az ott megjelölt bűncselekmények terhelnek. Ellenben a VI., VII., VIII. és IX. fejezetek szerinti vétségek és kihágások miatt terheltek vagy gyanusítottakat feltétlenül már csak «elfoghatók»-nak és illetve «elővezethetők»-nek jelzi, ha t. i. arra a törvényes okok megvannak.

A Cs-1. utasítás 111. §-a szerint a járőr «kikérdezheti» a gyanusítottat, de sem ez, sem a következő szakaszok nem tartalmaznak utasítást arra, hogy minden gyanusított őrizet alá vétessék.

Sőt az utasítás mindazon részében, a hol a gyanusított őrizet alá vételéről szó van, mindenütt jelezve van az is, hogy az őrizet alá vétel a hatóságokhoz való elővezetés céljából történik.

Arról azonban, hogy valamely terhelt vagy gyanusított az őrsparancsnok elő állítás céljából vétessék őrizet alá, kifejezetten csak a 118. § 2. bekezdése rendelkezik, nyilvánvaló tehát, hogy ezt egyéb nyomozati cselekményeknél irányadó jogokba és köteleességekbe belemagyarázni nem is lehet.

Ezekkel szemben mégis azt tapasztaljuk, hogy a nyomozó csendőr akár büntetben, akár vétségben jár is el, sőt igen sok esetben a kihágási ügyekben való nyomozásnál is, mindig őrizet alá veszi a gyanusítottat és nyomoz vele, kísérleti ide-oda, vagy fogdába zárja arra az időre, míg ellene a nyomozást folytatja, azután pedig ha csak ok nincs az elfogatásra vagy elővezetésre, vagy nem tudja rábizonyítani a cselekményt, egyszerűen elbocsátja.

De hát tartunk sorrendet és vegyük alaposabb vizsgálódás alá ezt a «megszokott nyomozási módszert».

Minden nyomozásnak elengedhetetlen kelléke, hogy ha a tettes kilétét nem tudjuk, ennek megállapítására nyomozást folytatunk és ha ennek eredményeképp a

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

os. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató-feltalálója, Budapest, 11., Lánchíd-utca 8. — Gyára: Ontákos utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és beszerelése. — Árjegyek minden hangszer őrl. külön kúldetik.

gyanú valaki ellen kialakul, ennek a gyanúnak megerősítésére, alaposabb vagy alaposabbá tételére adatokat bizonyítékokat gyűjtünk. Mikor aztán mindezekkel legálább annyira, hogy a gyanút „alapos”-nak mondhatjuk, rendben vagyunk, akkor idéztetjük be a gyanúsítottat és vesszük őt és esetleg társait kikérdezés alá.

Ugyancsak ez a helyes eljárás abban az esetben is, ha a tettes köztételt határozottan tudjuk, esetleg személyesen is ismerjük; mert az, a ki őt a járőr előtt megjelöli, határozottan tud vagy adatokat ad az általa elkövetett cselekményről vagy tanukat tud megnevezni, a kik adatokkal szolgálhatnak. Tehát ezeket kell előzetesen beszerezni, a tanukat kikérdezni, az esetleges bűnjelöket, ha vannak és ha már ekkor lehet, biztosítani, hogy mindezeket az ezután kikérdezés alá vevendő tettestel (gyanusítottal) szemben, ha szükségessé válna, a kikérdezés során felhasználhassuk.

A mint látjuk, a nyomozásnak eme szabály- és utasításszerű módszere mellett, ha csak az elkövetett bűntett súlyossága, a súlyos büntetéstől való félelem miatti megakadályozás gyanúja s ezekhez hasonló törvényes okok a gyanúsított elfogását vagy elővezetését céljából való őrizet alá vételét nem követelik, semmi szükség nincs az őrizet alá vételre.

A nyomozó csendőrök azonban, igen kevés kivétellel, nem így járnak el.

Vegyük csak egy esetet a sok közül és kísérik végig a nyomozó járőrt működése során.

A szolgálatot teljesítő járőr vagy már az elindulásakor, vagy szolgálata közben tudomásul vett — mondjunk egy leggyakoribb esetet — lopásban nyomozásba fog. Megtartja a helyszíni szemlét, de ez, mint igen sok esetben előfordul, nem eredményez határozott adatot a nyomozás mely irányban való folytatására. Most a csendőr megkérdezi a károster kire van gyanúja.

A káros rendesen mindig nyomozó genie-nek képzeli magát s felleveit megdöntöhetetlennek, gyanúját a legalaposabbnak tartja s kimondja a szentenciát, hogy a cselekményt csak a helyszíni viszonyokkal ismerős egyén követhette el s ellentmondást nem tűrő harsúlyozással meg is nevezi a gyanúsítottakat találomra.

Most már puhatolni kellene, hogy a megnevezett csakugyan gyanútható-e a tett elkövetésével.

Az Ált. szolg. hat. VII. fejezet 7. pontja ugyanis figyelmezteti a csendőrt, hogy a nyomozásnál a káros feladását sem szabad figyelmen kívül hagyni, de éppen késpénznek venni sem szabad. Azaz szabatosabban kifejezve, fontolóra kell venni a káros gyanúját, de a megnevezett gyanúsítottak ellen csak akkor szabad eljárni, ha vagy a helyszíni szemle adatai, vagy az előzetes nyomozás és puhatolás során beszerezhető adatok azt a gyanút igazolják is legalább annyira, hogy indokoltan lehet azt „alaposnak” minősíteni.

A járőr azonban legtöbb esetben minden előzetes puhatolást mellőzve, az előbb idézett határozvány rendelkezéseit is figyelmen kívül hagyva, mindjárt a gyanúsítottat veszi kikérdezés alá, a ki legtöbb esetben ártatlansága tudatában, de az is lehet, hogy körmönfonságból, rendszerint tagad, alibit iparkodik igazolni s hammondásai igazolására tanukat nevez meg.

A járőrnek még semmiféle bizonyító vagy a gyanút megerősítő adat nem állván rendelkezésére, nem tudja megcáfolni a kikérdezett védekező állításait, vagyis csendőri műkifejezéssel élve, nem tudja „koresztékérdésekkel sarokba szorítani” s így tehetetlenül áll a gyanúsítottal szemben.

Mit tesz tehát? Őrizet alá veszi! És megindul vele pusztán, községben egyaránt, sorra veszi igazoló tanút és míg a járőrén az őrizet alá vett gyanúsítottot felügyel, addig a járőrvezető kikérdez. S addig járnak vele ide-oda, kísérik házról-házra, vagy őrzik nyilvánosan a község házánál, míg csakugyan kiderül, hogy ez a gyanúsított nem gyanúsítható. S ekkor elbocsátják.

Ugyancsak így történik ez abban az esetben is, ha nem a káros jelölte meg a gyanúsítottat, hanem a járőr a saját személyismerete alapján, a közértalmuak, illetve gyanúsítottak gárdájából fog gyanúba valakit, szintén találomra. Ez is rendesen őrizet alá kerül azonnal és csak azután állapítja meg a járőr, hogy a védekezésül, illetve a tagadás során hangzottak állításai — szerinte — elfogadhatók-e vagy sem.

Nyilvánvaló, hogy az ilyen vaktában való meggyanúsítás igen sok esetben visszafelé sül el. Az őrizet alá vett egyén teljesen ártatlan a dologban, sőt jogosan nem is lehetett őt gyanúsítani. És csak véletlen szerencsének mondható, ha néha-néha éppen az így vaktában való meggyanúsítás mellett őrizet alá vett egyénre sikerül ráderíteni a nyomozás alatti bűncselekményben való tettséget vagy bűnrészséget.

Legtöbb esetben azonban a véletlen szerencse nem sikerül, mikor is a járőr hosszabb idő elpocsekolása után mégis rágondolja magát a rosszul megkezdett nyomozás helyesebb irányba való terelésére és az igazi tettest meg is találja.

Ez a haszontalan időfecsérlés magában véve is káros mulasztás, de legtöbbször azzal van súlyosbítva, hogy az általánosan gyanúsítás mellett őrizet alá tett egyént, a nyomozott eset fontosságához vagy bonyolultságához képest rövidebb vagy hosszabb ideig őrizet alatt tartja, községi, csendőrségi fogdába bezárja, vagy magával hurcolja mindenfelé, a hol csak a nyomozást folytatni szükségesnek tartja. Holott nemcsak semmi bizonyítéka nincs még ellene, de még a gyanúja alaposágát sem sikerült megerősítenie.

Az a csendőr, a ki még nem tud helyesen nyomozni s az elmondottak szerinti módon vaktában tapogatózik

Ha fáj a feje ne töltözzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ár K 120. — Kapható minden gyógyszárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kíspesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozál ingy. postai szállítással.

Újabb ásások a római Palatin-hegyen. — Domitianus palotájának boltozatai.

azzal igyekezik az ilyen őrizet alá vétel észszerűségét és indokoltát bizonyítani, hogy ezzel veszi előjét a tettestársakkal való összebeszélésnek, a bűnlekek esetleges elrejtésének, szóval az eredmény meghívhatóságának.

Ez az érvelés azonban csak abban az esetben fogadható el, ha olyan egyént vett őrizet alá, a ki ellen már az előzetes puhatolás annyira terhelő gyanúkat okozott eredményezett, hogy tettségére és hogy bűntársai is vannak, szinte kétségtelen és már csak a bűnlekek előkerítése, vagy más tárgyi bizonyítékok beszerzése van hátra.

De nem állja meg a helyét s így el sem fogadható ez az érvelés, ha a járőr még terhelő adatokkal nem rendelkezik és gyanújának semmi pozitív alapja nincs, csupán csak feltételekre támaszkodik.

Különbben is valamely egyéneknek őrizet alá vétel, ha a nyomozás helyesen vezetettik, csak a legtrikább esetben szükséges.

Ott, ha a fő bizonyító anyagot csupán tanuvalloások adják és a mellékbizonyítékként esetleg szereplő bűnlekek, mint pl. verekedésnél a bot, lelövésnél, leszúrásnál a fegyver, a kés stb. a tanúk kikérdezése után is beszerezhetők, a eslekmény minősége pedig nem ad okot az elfogásra vagy elővezetésre, épen semmi szükség nincs az őrizet alá vételre.

A tanúk a tettes távollétében is kikérdezhetők, ezeknek bemondata pedig, ha arra szükség van, az utolsóinak boidézett gyanúsítottának mindenkor eléje tartható s ugyanezzel az ő bemondatahoz képest lehet intézkedni az esetleges bűnjel beszerzése iránt is. Nevezett ezt ha látja, hogy tettségére a vele között tanuvalloásokkal már bizonyítva van, bizonyára önként előadja, de ha nem adná is, az ő jelenlétében végzendő kutatás mellett előkeríthető.

De, a főjárőr bűneslekményeket kivéve, a hol az őrizet alá vételt rendszeren az elfogás vagy az elővezetés fogja követni, am ajánlatos az őrizet alá vétel más esetekben sem.

Egy járőr ugyanis mihelyt csak egy gyanúsítottat vesz is őrizet alá, már le van kötve és csak részleges tevékenységet fejthet ki a nyomozásban.

Ezenfelül olyan felősséget vesz magára, a melynek a nyomozással járó fáradság mellett csak nehezen és legnagyobb erőfeszítéssel tud megfelelni s még így is sokszor kellemetlenségei lesznek miattja.

Először is, ha egy — rendszeren két főből álló — járőr az őrizet alá vett egyénnel nyomoz, nem értekezhet senkivel a nélkül, hogy azt a beszélgetés köréből, a járőrtárs felügyelete mellett el ne távolítsa.

Szükségessé teszi ezt a beszélgetés, a kérdezősködés bizalmas természete, de főként az a körülmény, hogy egy gyanúsított egyén jelenlétében még azok sem adnak használható, nyomravezető adatokat, a kik talán más

körülmények között teljes nyíltsággal hasznavehető adatokat közölhetnek a járőrrel.

Ha pedig tettestárral szemben való eljárásra, esetleg házkutatásra kerül a sor és csak maga egyedül működhet a járőrvezető, annyira meg van nehezítve a tevékenysége, hogy helyesen és eredményesen még a legfokozottabb figyelem mellett is alig végezheti teendőit s még ezenfelül könnyen végzetessé válhat a megtámadtatásnak is kiteheti magát vagy a járőrtársát.

Tetési a járőr gondját még az őrizet alatti egyén vagy egyének élelmezése is.

Nyomozási ügyben előre sohase számíthatja ki egy járőr, hogy egy bizonyos helyen mennyi idő alatt végez. És bizony sokszor előfordul, hogy pusztán vagy szomszéd községben lakó tanúknak csak pár órára tervezett kikérdezése, vagy ezek távolléte, vagy újabb nyom fedezése folytán egész napra vagy továbbra is terjed. Ez esetben az élelem vagy pénz nélkül elkísért egyént vagy egyéneket, mintán éheztetni nem szabad, a járőr kötelessége ellátni.

Fontosabb bűnügyekben, a melyekben az őrizet alá vétel különben is indokolt, megtérítést kérheti a járőr az ezek ellátásából felmerülő költségeinek; vagy községekben a községi előjáróság által a tolonczolási alap terhére élelmezetheti őket; jelentéktlenebb eseteknél azonban, a melyeknél semmi szükség nem volt az őrizet alá vételre, előjáró parancsszágától sem várhat kártérítést s a községi előjáróságtól sem követelheti az indokolatlanul őrizet alatt tartott más községbeli egyének élelmezését, tehát vagy magának okoz meg nem térülő felesleges kiadást, vagy ha élelmezésükrol nem gondoskodik, kiteszi magát a jogos feljelentésnek s ennek folyamánnyaként a felősségre vonásnak.

De vannak még más kellemetlen következményei is az őrizet alatt tartásnak.

A Szolgálati utasítás 79. § a szerint ugyanazok a kötelességek terhelik a járőrt a saját kezdeményezéseiből elfogott egyénnel való elbánás tekintetében, mint a melyek ugyancsak az utasítás 69—78. §§-ai szerint a fogoly kísérő vagy őriző járőrre hármanak. Ugyanez kötelező az őrizet alá vett egyének felügyelete tekintetében is.

Vigyázni kell rá, hogy ide-oda kísérgetés közben meg ne szökhessen, magában vagy másban kárt ne tehessen; öngyilkossági szándékból folyóba, kútba vagy mélységbe le ne ugorhasson, vagy éjjel, mikor a csak ritka helyen található megfelelő községi fogdában — habár jogtalanul is — bezárva tartják, meg ne szökhessen, vagy öngyilkosságot el ne követhessen.

Különbben ez utóbbi esetben való felügyelet fáradsztja ki a járőrt. Mert bizony a falusi, községi bakterek, éjjeli őrk, kisbírók igen kevés segítséget nyújthatnak a tekintetben a járőrnek; de ha nyújtanak is, mindezek

BUTOR

Késpénzért v. részletfizetésre legjntányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Ujabb ásatások a római Palatin-hegyen. — Domitianiuss palotájának boltozatai.

az egyének nem teljesen megbízhatók lévén, a felelősség csak a járőrre hárul.

Igen sok esetben megtörtént már, hogy az így őrizet alatt tartott egyén megszökött, öngyilkos lett a kellő felügyelet hiánya miatt s bizony mindannyiszor a járőr lett érte felelősségre vonva, megfenyítve.

És még csak az az elégtétele se lesz meg a járőrök legtöbbszörének, hogy a szokás vagy öngyilkosság által az azok ellen hangoztatott gyanu megerősödjön, e gyanusítottak vagy vélt társaik leleplezésére vezetett volna. Sőt, ellenkezőleg, az derült ki, hogy gyanúsíthatók nem is voltak s nem is a büntetéstől való félelmükben, hanem ártatlanságuk és meghurcoltatásuk feletti szegényükben és elkeseredésükben, esetleg a járőr türethetetlen bánásmódja miatt követték el a szökést vagy öngyilkosságot. Időközben pedig egy másik, helyesebben s több alapos-sággal nyomozó járőr az igazi tettest vagy tetteseket kiderítette.

Ilyen körülmények között és ennyi kellemetlenség mellett, azt hiszem, beláthatja minden csendőr, hogy nagyon meg kell válogatni az esetet, mikor valakit őrizet alá vehet. Minden jelentéktelen esetért s főleg azért, a mi már szintén többször megtörtént, hogy valakit megszegényítsen, vagy vele a hatalmát éreztessen, bárkit is őrizet alá venni s ide-oda kísérgetni, nem érdemes, de nem is szabad.

Magának a csendőrnek is érdeke az, hogy a nyomozásokat lehetőleg minden felesleges feltűnés mellőzésével ejthesse meg; az pedig kötelessége, hogy a gyanúsítottak indokolatlan zaklatásától és megszegényítésétől tartózkodjék.

Már pedig azt hiszem, hogy mi sem kelthet nagyobb feltűnést, mint ha egy csendőrijárőr valakit naphosszat faluszerre ide-oda kísérget. És senki se vonhatja kétségbe, hogy az ilyen módon való meghurcoltatás még súlyosabb büncselekmény esetében is fölöttébb megszegényítő; holmi kisebb büncselekményeknél és kihágásoknál pedig a megszegényítés mellett még indokolatlan és meg nem engedhető zaklatás is.

A csendőrnek az a joga, hogy indokolt esetekben valakit őrizet alá vehet, a szabályokban és utasításokban gyökerező olyan biztosíték, a mit csak hasznára kell fordítania.

De indokolatlanul vagy hatalomfitogtatásból, megszegényítési, esetleg megtorlási szándékból e joggal élni, illetve ehként visszaélni nem szabad. És pedig annál kevésbé, mert ezzel oly természetű hivatalos hatalommal való visszaélést követ el, a melyet a katonai büntető törvénykönyv 292. §-a a szolgálati szabályok általánosan való mellőzés véttségévé minősít s enyhébb esetben még csak megengedi annak fegyelmi fenyítéssel való megtorlását, súlyosabb esetben azonban hadtörvényszéki uton való elítéléssel, esetleg lefokozással, a mivel

a csendőrségtől való elhocsátás is jár, sújtatja a magáról megfélemlített csendőrt.

Fölöttébb ajánlatos tehát minden csendőrnek, hogy saját jogait és kötelességeit ismerje; a mások jogait és szabadságát pedig tisztelőben tartsa és se maga ne csorbitsa, se mások által csorbitani ne engedje.

Hadi törvények.

Írta: K. Nagy Sándor, kir. ítélőtáblai bíró.

(Folyt. köv.)

II.

A haditörvények előzményeinek rövid ismertetése után nem tartom feleslegesnek felemlíteni az 1885. évi január 15-iki katonai büntetőtörvénynek idevonatkozó részeit, annál inkább, mert ez a könyv magyar nyelven meg van ugyan, de nem lehet azt mondani, hogy közközen forogna.

Ennek a törvénykönyvnek szorosan idevonatkozó része az, mely az állam hadiereje elleni büntetésekről szól.

Jogosulatlan toborzás büntetéseben az válik bűnössé: a) a ki belföldön akárik, vagy külföldön az osztrák-magyar hadesapatok felállítását illetően, ezek szolgálati létszámához vagy kiséretéhez tartozó valamely embert más, mint osztrák-magyar hadi szolgálatra, vagy valamely lázadó párt fegyverszolgálatára toboroz, vagy b) a ki valamely az ezen állam katonai szolgálatára eskü alatt kötelezett egyént, habár csak idegen tartományba való letelepedésre is toboroz, vagy c) a ki emberablást követ el, a végett, hogy más, mint az osztrák-magyar csapatokhoz újonczokat, vagy a lázadóknak fegyvertársakat, vagy valamely idegen állam számára — osztrák-magyar katonai szolgálatra feleltetett egyént — települő gyanánt szerezzen. (306. §.)

Ha ezen büntett háboru idején az ellenséges állam, vagy a lázadók javára követtetett el, akkor a tettes köteléltali halállal büntetendő és ha a háboru alatt elfogatik, rögtönbírósággal kell vele elbánni. Más esetben a büntetés 5—20 évig. béke idején 1—20 évig terjedhet. (307., 308. §§.)

A kísérlet hat hónaptól 20 évig terjedhető börtönnel büntethető, a körülmények szerint. (309. §.)

A bűntársak büntetése 1—10 évi börtön lehet. (310. §.)

A ki a jogosulatlan toborzás büntetett, bár azt könnyen és a maga vagy hozzátartozói veszedélyeztetése nélkül, megakadályozhatná, megakadályozni, vagy az előtte ismeretes ily büntetést a hatóságnak feljelenteni szándékosan elmulasztja: béke idején hat hónaptól egy évig, illetőleg öt évig terjedhető börtönnel büntethető. (312. §.)

Az állam hadiereje elleni büntett gyanánt számítottatik a katonai szolgálati kötelesség megszegésére való

Valódi tajtékpipák, szipkák

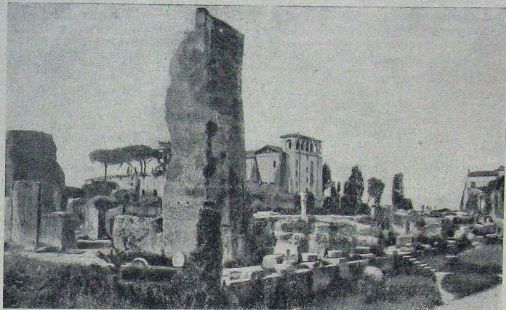
valamint az összes dohányos-csokszók legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók

SCHWARTZ FÜLÖP UTÓDÁNÁL,

Szeged, Károly-utca 6. — Alapítotott 1866 ban.

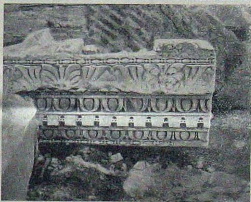
Csendőrség részére előnyös részletfizetési kedvezmény! Kíváratra képes árjegyzékkel valamint óráknak választékkal szolgál.

**Újabb ásatások
a római Palatin-
hegyen.**

Domitian palotájának
romjai.

(Alul a márvány
architáv egy darabja.)

csábítás, a ki valamely császári és királyi szolgálatra eskü alatt kötelezett egyént — habár ő maga ily kötelezettségben nem is áll — a hadiszolgáltatnak hűtlen odahagyására (szökésre), vagy katonai köteletségének megsértésére csábít, felszólít, buzdít, vagy csábítani igyekszik. Ennek büntetése öt évig, háboru esetében 5—10 évig terjedhető börtön, a kísérlete három évig terjedhet. (314., 315., 317. §§.)

Ezek tulajdonképpen a katonai büntetőtörvénynek azon szakaszai, melyek összefüggésben vannak a haditörvényekkel.

A magyar büntetőtörvénykönyvnek a hűtlen-séget tárgyzó részét szintén a haditörvényekhez lehet számítani.

A hűtlenség büntetett követi el és 10—15 évig terjedhető fegyházzal büntetendő azon magyar ho-

nos, a ki valamely külhatalom kormányával szövetezik, vagy azzal közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe bocsát-kozik a végett, hogy azt a magyar állam, vagy az osztrák-magyar monarchia ellen ellenséges cselekményre bírja, valamint az is, a ki valamely külhatalmat az osztrák-magyar monarchia ellen háborúra indítani törekszik.

Ila a hadüzenet megtörtént, vagy a háboru kiütt: a hűtlenség életfogytig tartandó fegyházzal büntetendő. (142. §.)

Hasonlóképpen a hűtlenség büntetett követi el és 10—15 évig terjedhető államfegyházzal büntetendő azon magyar honos, a ki a hadüzenet megtörténte, vagy a háboru kiüttése után az ellenség katonai szolgálatába lép.

Ha pedig azon batalomnak a fentebbi idő óta már katonai szolgálatában állott s kényszer nélkül megmaradván abban, az osztrák-magyar monarchia fegyveres ereje, vagy az ezzel közösen működő, vagy a vele szövetezett hadierő ellen harczott: öt évig terjedhető államfegyházzal büntetendő. (143. §.)

A hűtlenség büntetett követi el és életfogytig tartó fegyházzal büntetendő azon magyar honos:

1. a ki valamely várat, várost, erődöt, megerősített helyet, partot, szorost, vagy katonai állomást, fegyver-, szer-, vagy elméleti tárt, hajót, vagy az osztrák-magyar haderőhöz tartozó tisztet, vagy katonát az ellenség hatalmába juttat, vagy e célra az ellenséggel egyetért;

2. a ki valamely hadiművelet, tábor, vár vagy erőd tervét az ellenséggel közli;

3. a ki az ellenségnek a magyar állam, vagy az osztrák-magyar monarchia területére jutását, vagy azon való előhaladását elősegíti;

Kárbavész Gyarmati-féle Universal Balzsamot?

minden percz, amelyet nem használunk ki teljesen. Miért vár, miért nem szerzi be a

Mesés háziaszer: kólika, epegörcs, gyomorgörcs, székrekedés, sárgaság, hátfájás, fejfájás és felfurodás esetében. 12 üveg ára bizalmasan szállítással 5 korona. Küldi: Gyarmati Emil gyógyszerész. Baja, 117. szám.

4. a ki az ellenséget pénzzel, továbbá fegyveres erejének, hadiszerejének, vagy hadsereg élelmi eszközeinek szaporítása, vagy azok beszerzésének könnyítése által segíti;

5. a ki az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejéhez tartozó személyek hűségének megingatása által az ellenségnek segítségére van;

6. a ki az osztrák-magyar monarchia haderejének fegyver-, szer-, vagy élelmi tárá, vagy pedig az osztrák-magyar fegyveres erő kárára, vagy az ellenség előnyére valamely hidat, töltést, gátat, vaspályát, utat felgyújt, felszakít, megromlalt vagy egyébként használhatatlanná tesz;

7. a ki az osztrák-magyar haderő állásáról, állapotáról, vagy mozdulatáról az ellenséget értesíti, az ellenség kémjét, vagy kémsejtlére küldött katonáját elrejt, vagy annak célja kivételére, vagy menekülésére segélyt vagy tanácsot ad;

8. a ki a jelen szakaszban meghatározott valamely eseteleményt, az osztrák-magyar monarchia szövetségeseinek területére nézve, vagy ennek haderejével közösen működő haderő ellen követi el. (144. §.)

A büntetőtörvénykönyv idevonatkozó többi szakaszáról, melyek az 1912. LXIII. t.-cz. által módosulást szenvedtek, alább lesz szó.

Azonban itt kell megemlékezni a Btk. 452. §-át hatályon kívül helyező 1890. XXI. t.-cz.-ről, mely a katonai behívási parancs iránt tanúsított engedetlenségről szól.

Katonai büntetnek nevezi a törvény a katonai vagy honvédi esküvel kötelezett egyénnek azt a mulasztását, ha a behívási parancsnak nem engedelmességek, az a mulasztása nem véten és nyolcz napnál tovább tart, a következő esetekben:

1. ha a behívási parancsot az illetékes parancsnokság a sorhadi (honvéd) szolgálat teljesítése céljából adta ki;

2. ha a behívás a király parancsára hadi létszámba való névleges vagy teljes kiegészítés végett adatott ki;

3. ha mozgósítás esetében a behívási parancs még állományba nem vett újonczokhoz, vagy póttartalékosokhoz;

4. vagy ha mozgósítás esetén a behívási parancs valamely katonai szolgálatra kötelezett nyugalmazott vagy szolgálaton kívüli viszonyban lévő tiszthez intéztetett.

Ezen büntett három hónaptól egy évig terjedhető börtönnel, elrendelt mozgósítás vagy háboru esetében pedig egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő. (I. §.)

A katonai esküvel nem kötelezett azon katonai (honvéd) egyén, ki a behívási parancsnak mozgósítás esetében, vagy háboru idején nem engedelmességek, ha a mulasztás nem véten és nyolcz napnál tovább tart, büntetett, — melynek büntetése hat hónaptól két évig tartó börtön, — a mulasztás más eseteiben vétséget követ el, melynek büntetése 1—3 hónapig terjedő fogság.

(Vége köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A tajték.

A mióta a dohánytermelést állami engedelemhez kötötték s a dohányra a finansz éber szemé vigyáz, azóta a makrapipa és a dohányzacskó — az Alföldet kivéve — jórészt a múlt emlékei közé kerültek s az emberek dohányzó szenvedelmé a modern cigarettában és szivarban találja meg a narkotikus élvezetet. Hovatovább eltűnik a szinterről a régi magyar pipatőrümk fog lább díszé és ékessége, a tajtékpipa is, a mit a szivar és a cigarettá elterjedése és népszerűsége jutása rovására kell írunk, mert a mióta a nép fia is cigarettát és szivart (a hogy ő mondja: papirszivart és borszivart) vesz a szájába, azóta a pipázás hihetetlen mértékben csökkent s ezzel a csökkenéssel lépést tartva, hanyatlott a tajtékpipa szivarsának divatja is, úgy, hogy ma már csak az öregek tartják tiszteltben a múltat eme szép dohányos emlékeit, melyek hovatovább múzeumba való ritkaságokká fognak válni.

A tajték igazi lelőhelye és hazája Kisászán, a hol ezt a kőzetfélélt myrson néven ismerik. Szerepet játszott ez ásvány fehéres színe és lágy tapintata is abban, hogy a tenger tarajos hullámainak tajtékök habjáról kereszteltek el. Am, a tajték nem abban a formában kerül hozzánk a mily formában a földből előkerül, mert már az export és a forgalombahozatal előtt különféle munkálatsálon megy keresztül. Ennek kell tulajdonítanunk azt a tényt, hogy a nyilvános ásványgyűjteményekben csak nagy ritkán található meg a tajték eredeti és természetes nyers állapotban, a mint a föld mélyéből napszíre kerül. A nyers tajték színe ugyanis csamois-sárga, rózsaszínű vagy hamuszín-szürke árnyalatú, törési felülete pedig világos; egyébként homályos, át nem látszó, keménysége kisebb, mint a mészé, de nagyobb a gipsznél, líkaesos voltánál fogva vízszívó természetű, ezért erősen odatapad az ember nyelvéhez, míg ellenben, a vízben szétesik és nyúlós péppé kavaraható és jól formálható s épen ez a tulajdonsága az, a mi ipari felhasználhatóságát biztosítja.

Téves az a nézet, hogy a tajték több helyen is előfordul, ellenben tény az, hogy ez az ásvány Kisászánban is csak korlátozott területen bányászható, a hol a törökök évszázadok óta s még ma is a régi primitív módon ásák ki a földből. A tajtékanyagok egyébként már messzszírl fölismérhetők azokról a sárgaszínű földkupacokról, a mik minden egyes akna körül sorakoznak s ez a tömördek kibányt földhányás épen úgy fest, mint egy nagy rétterület, a mely telve van vakondtúrással. A tajtékanyagüzem tehát még ez idő szerint is nagyon kezdetleges; az aránylag puha és jól ásható földbe egészen merőlegesen, sokszor hihetetlen mélységű lyukat ásnak, a melynek fenékén azután a tászdi néven ismert török bányász különböző irányokban oldalnyílásokat ás ki minden rendszer és komoly alap nélkül, tisztán az előzete szerint arrafelé, a merre reményli, hogy tajtékra fog bukkanni. A tajték-ásványdarabok ugyanis apró darabkákban (dió-, mozyoró-, alma- és fejnagyságban) teljesen rendszer nélkül és szétszórtan rakódtak a földbe. Egy-egy ilyen aknában két ember dolgozik. Az egyik lent a föld gyomrában rendre megtölti a kötélen az aknába leeresztett üres kosarat, a mit a föld fölött dolgozó ember egyszerű emelő-eszka segítségével a felszínre emel ki. A kiemelt földből keresik elő a tajtékdarabokat, melyeket a tászdi átlagban szálonként 200 piastér (40 korona) árban elad az

iznának, a ki tulajdonkép nem is kereskedő, hanem csak közvetítő ügynök. Ez aztán elszállítja az árut a tájtekpipac középontjába, Eskiser városába, a hol a tájtekot a durva földrészekről megtisztítja s ládába csomagolja a kereskedőknek, tüdész, adja el, a ki aztán az árut minőség szerint osztályozza és így hozza forgalomba. A bányából kikerült nyerstajtek nedves, nehéz és piszkos sárgaszínű, az okból nyáron a napon, télen pedig 8–10 napig fűtött helyiségben szárítják, miközben súlyának 60–70 százalékát elvesztve, megkeményedik és hófehér színt kap. Megmunkálás előtt langyos vízbe mártott fánclonggyal való dörzsöléssel simítják meg, aztán kifaragják és végül viaszszal csiszolják.

A tájtekra, illetve a tájtekpipára vonatkozólag egy német szakfolyóirat legutóbbi száma azt a szenzáció erejével hál közlött tette, hogy a tájtekpar története a tájtekpipa földalólójaként egy Kovács nevű pesti magyar vargáról tesz említést, a ki 1735 táján élt és rendkívül izléses, nagy ügyességre és szépérzékre valló csinos faragványai révén lett ismerté s mint ilyen ismerekedett meg egy Andrássy báróval a ki keleti utazásából valami fehéres földdarabot hozott magával Kis-ázsából, a mi könnyűsége révén megragadta a figyelmét. A báró azt a megbízást adta Kovácsnak, hogy ebből a földdarabból két pipát faragjon ki részére. Kovács faragás közben a már félig kész pipafejet leejtette, mely egy viaszablára esett. Mikor aztán Kovács, hogy a kifaragott pipát kipróbálja, dohánynyal megtöltötte és színi kezdett belőle, arra a tapasztalatra jutott, hogy a pipa azokon a helyeken, a melyekről a viaszba csökerek támadt foltokat letörölte, igen szép világosbarna színt öltött. Erre az egész pipát bevonta viaszszal, a minék tulajdonítható, hogy a pipa a folytonos szivás közben idővel szép piros-barna színt vett föl. Ennek a véletlennek köszönhető, hogy a magyar varga egy gyorsan népszerűsége jutott divatozikknek és egy elég nagy arányokat öltött iparnak lett földalólója.

Nem a tájtekén és nem is Kovácson múlt, hogy a tájtek-pipa ipar hanyatlásnak indult és hogy a pipázás majdnem egészen kiment a divatból. Ennek oka egyrészt a jövedéki rendszer, másrészt az emberek idegessége. A mai modern dohányos embernek ugyanis nincs már meg az a türelme, nyugalma és ideje sem, a mi a tájtekshivához kell s a mivel derék nagyapáink rendelkeztek. Így aztán nincs is kilátás arra, hogy a tájtek-pipaipar sorsa jobbra forduljon.

KÉPEINKHEZ.

Újabb ásások a római Palatin-hegyen.

A régiségbúvárok előtt valóságos kincseshánya Róma környékének területe. Hiszen másutt is, egyik országban úgy mint a másikban, mindenütt a hol emberek éltek, találnak rájuk vonatkozó tanulságos tárgyakat, eszközöket és építményeket a véletlenül vagy éppen e célból folytatott ásások alkalmával, de Róma környékének területe mindezekben túlszár a ügyezőlán vetekszik az egyiptomi hasonló területek gazdagságával.

Ennek magyarázata pedig abban rejlik, hogy évezredek hosszú során Róma volt az a hely, a hol és a melynek környékén a legbatalmasabb és a leggazdagabb nép lakott s kulturális tekintetben is legfejlettebb lévén, a sok háborusodás alatt meghódított nemzetektől összeharásolt s világkereskedelmükkel is szaporított

kincseiket a sokszor oktalanságig menő fényűzésre, szebbnél szebb épületek emelésére pazarolták el.

Ezeket a drága kivétel épületeket azonban nem őrizte meg az utódok kegyelele, mert bizony alig volt köztük egy is, a melyhez valamely boszú ne tapadt volna. A császárság korszakának maradványait lerombolta a köztársaság kora csupán azért, hogy ne legyen belőle semmi, a mi az előbbi, szintűnk akkor gyűlölt kormányformára emlékeztet; ezért viszont ugyanazon szándékkal az újból életbeleptetett császárságnak kora törölte el a földszínéről.

De nemcsak ezek a kormányzati változások és személyes boszúk idézték elő az említett pusztításokat, hanem csupa szezelelyből és dicsvágyból magok a császárok is, a kik bizony nem igen tartották becsben elődeik építkezéseit, hanem lerombolták és még pazarabb és fényesebb építkezésekkel igyekeztek túlszárnyalni azok hasonló alkotásait.

A jelen számunkban közreadott képeken bemutatott romok a Palatin-hegyen folytatott ásások alkalmával kerültek elő. Ugyanis e hegyen terült el annak a négyszögű városnak, a régi Rómának egy része, a melyet a hagyomány szerint Romulus épített. A köztársaság korszaka után ennek már a romjai sem voltak felismerhetők. A hely azonban a császároknak is megtetszett s közülök először Augusztus emeltetett magának palotát a régi királyok várának ezen a helyén. Közvetlen utóda: Tiberius császár azonban már kicsinynek s a császári fényhez és méltósághoz szegényesnek találta ezt, miért is közvetlen szomszédságába egy újabb és szebb palotát építtetett, de felhasználta a régít is, úgy, hogy a két épület alkotott egy palotát, a melyet a következők császárok, köztük Néró is, — a ki csupán azért, hogy építkezései részére nagyobb területet nyerhessen, Romát több helyen fel is gyújtatta, — még szebbé és pompásabbá tettek, országok jövedelmét költvén az az idő szerint «arany ház»-nak nevezett palotára. Kesőbb a Flaviusok lerombolták Néró aranyházát s helyébe Titus és őcse Domitianus egy új palotát: a Colosseumot emeltették, mely szépsége és fényre mind ez addigiakat túlszárnyalta, egykoru írók szerint bámulatba ejtette az akkori világot. Sorsát azonban ez sem kerülhette ki. Rommá lett, mint az előbbieket s a romok felett előbb legelővé, majd kertekké változott át a Palatin teteje.

A Palatin e sok fényes palotájának romjai aztán évszázadokig hevertek melyen a föld alatt s csak a XVIII-ik század óta ismételtlen megkezdett ásásokkal hozták napfényre a régi császári építkezések romjait, köztük a képeinken bemutatottakat is és ezek ebben az állapotukban is kétségteleen teszik azt a pazar fényt és pompát, a melyet a rómaiak a viseletben és építészetben hosszú századokon át kifejtettek.

HIREK.

Adomány. A létesített csendőrségi internátus alapja javára, a Ferencz-csatornai érdekeltek halásztársulatának igazgatósága, egy halászati kihágásnak a bátmonostori őrs által történt fejtelenléseért 6 koronát adományozott, mely összeggel az alap vagyona 30,368 K 19 fillérre emelkedett.

Országos csendőrszkola felállítása. A csendőrküldetkénél eddig fenállott próbacsendőri iskolák megszüntetése mellett, 1913 október 1-étől kezdve, úgy az altiszt, mint a próbacsendőri kiképzés az «Országos

csendőrsikolákban, Nagyváradon fog történni. Ezen iskolához a 105,927/16. számú honvédelmi miniszeri rendelettel, 1913. szeptember 1-től kezdve, parancsnokul: Kiss László, III. számú csendőrkörületbeli alvezéres, segédtisztul Czékus László, a VIII. számú csendőrkörületnél létszám felett vezetett százados; oktatótisztektől Geneszy Arnold VII., Rozsnyay Béla IV., Kenedi Nándor VII., Mántó József IV. számú csendőrkörületbeli századosok, továbbá Argay Ferencz II., Kneusel-Herdiczka Arnold VIII., Barényi Ferencz V., Valló József III., Pajor Tamás I., dr. Konkoly Iván IV., Somogyi Mihály IV. számú csendőrkörületbeli főhadnagyok és Preyer László VI. számú csendőrkörületbeli hadnagy; számvivőül Bacsinszky Zsigmond VI. számú csendőrkörületbeli hadnagy-számvivő; — segédoktatókúl az I. körülettől David Ferencz gyalog járásozrmester, Lóránt József és Stranzsiki Zsigmond gy. őrsvezető cz. őrmesterek; a II. körülettől: Herlitska Jakab és Csorba Imre gy. őrsvezető cz. őrmesterek; a III. körülettől: Fényes Bertalan gy., Cs. Tóth Sándor lovas járásozrmesterek és Oszoli István gy. őrsvezető cz. őrmester; a IV. körülettől: Dolák Márton és Barth Károly gy. járásozrmesterek; az V. körülettől: Pachmayer Róbert, Mészáros Márton és Berkes József gy. járásozrmesterek; a VI. körülettől: Oláh Ferencz gy. járásozrmester, Csontos Antal és Bokor Mózes gy. őrmesterek; a VII. körülettől: Bajkó István és Bálint Mihály gy. őrsvezető cz. őrmesterek; a VIII. körülettől: Szalai János gy. járásozrmester, Kovács Sándor I. őrmester, Takács Mihály I. és Lévai András gy. csendőz cz. őrmesterek; épületgondnokul Szlatki Pál III. számú csendőrkörületbeli gy. járásozrmester; végül számvivő altisztektől: Bodonyi Gábor és György Márton I. számú csendőrkörületbeli járásozrmesterek; Öcsödi Gábor III. számú csendőrkörületbeli őrmester és Berez Mihály VIII. számú csendőrkörületbeli csendőz cz. őrmester, tartósan vezényeltettek.

A katonai szolgálati jelek határozványának megváltoztatása. O császári és apostoli királyi Felsőge legfelsőbb elhatározása alapján, a katonai szolgálati jel határozványaihoz a következő változások állottak be: u. m. 1. legénység részére eddig rendszeresítve volt katonai szolgálati jel két osztálya helyett ezután három osztálya lesz. A harmadik osztályra katonai szolgálati jelre a fegyveres erő és a csendőrség legénységi állományu egyenlé 6 évi, a 2. osztályura 10 évi és az 1. osztályura 20 évi tényleges szolgálat után nyerneik igényt. 2. A tisztek részére rendszeresített katonai szolgálati jelnek szintén 3 osztálya van, melynek 3. osztálya a betöltött 25, 2. osztálya 35 és az 1. osztálya 50 évi tényleges szolgálat után adományoztatik. 3. A katonai szolgálati jelek — az aranyozott ezüstből készült 1. osztályu tisztai katonai szolgálati jel kivételével — bronzból készült keresztet, melyek az eddigi hordmód szerint viselendőek.

Ellenszegülés. Molnár István próbacsendőz, szept. 8-án este, szolgálatelteljesítés közben, Vászoly községben Hauch Józsefné ellen, ellenszegülés miatt, annak könnyű sérülésével végződött szuronyfegyvert használt.

KÜLÖNFÉLÉK

Nevezetes ékszerlopások. A múlt napokban sokat hajszolt eltűnt milliós gyöngygyakék ügyével kapcsolatban a párisi lapok a legutóbbi évtizedek szenzációs ékszerlopásairól emlékeznek meg, a melyek legtöbbjét egészen ugyanolyan módon hajtották végre, mint most

a gyöngyös nyakék ellopását. Néhány év előtt a számai királyné Londonból rendelt gyémántjai és gyöngyei tűntek el a postán. Ebben az esetben is teljesen értelmentesek voltak a pecsétek és a tettesre a legszélesebb körű nyomozás dacára sem jöttek rá. A gyand egy idő múlva ugyan egy singaporei postahivatalkra irányult, a ki egy bookmakernél gyémánttal fizetett, de rábizonyítani nem tudták a lopást, dacára, hogy Angliába csalták és ott hosszabb ideig fogságban tartották. Ékszerpek és egyéb értéktárgyak a postán mindig nagy veszedelemben forognak. A múlt évben többek között eltűnt egy 250,000 koronás értékküldemény, a melyet az angol bank küldött Alexandriába. Ez a lopás egyáltalán rejtélyes maradt mindvégig, mert az egész úton külön őrizték az értékesomagot és az eredeti pecsét teljesen értelmentes maradt, úgy, hogy azt sem lehetett megállapítani, hogyan vették ki a csomagból az értékeket. A régebben történt ékszerlopások közül a legnagyobbak egyikét 1881-ben a saint-martin-legrandi postahivatalkán követték el, a hol a betörők rátörték a postahivatalkokra, a nagy zavarban magukhoz ragadtak egy 700,000 korona értékű csiszolatlan gyémántokat tartalmazó csomagot, a melynek feladásáról nyilván tudomásuk volt és rögtön elmenekültek. A sutherlandi hercegnőtől 15 évvel azelőtt egy zsűfőlásig megtelt vasuti kocsin lopták el 700,000 korona értékű ékszerit, a melyeket kézi táskájában vitt. Igen nagy feltűnést keltett továbbá annak idején Dudley angol grófné ékszerinek eltűnése is. A grófné fürdőbe utazott és külön csomagba pakkolta ékszerit. A pályaudvar elé érve a kocsiroval való lezállásnál a csomagot egy pillanatra letette a földre és mikor egy pillanat múlva újból fel akarta emelni, már nem volt ott. A tolvajra sohse jöttek rá. Az esetet még komplikálta, hogy egy hét múlva báró Bülow orosz követl ugyanazon a vasuti állomáson teljesen ugyanolyan módon lopták el az ékszerit.

A német császár és a japán diákok. A Tokióban megjelenő Yigi című újság a következő történetet találja föl olvasóinak: Három japán diák, a ki Németországban tanul, sajátságos körülmények között ismerkedett meg Vilmos császárral. A három japán diák, névleg Yura, Kunimacsu és Macsumura Berlinben tanul s május 18-án Potsdamba rándultak ki, hogy Nagy Frigyes híres kastélyát meglekintseék. Séta közben hátuk mögött megszólalt egy hang:

— O hayo! (Jó reggelt!)

Csodálkozva tekintettek hátra és egy katonatisztet láttak két másik tiszt kíséretében. Mindjárt fölsimerték, hogy a német császár volt az üdvözlő. A három japán diák udvarias meghajlás után örvendő, de némi ijedséggel folytatta útját. A kijárat előtt ismét találkoztak a császárral. Ezután megszólította a diákokat s a pompás virággyakra mutatva megkérdezte őket, vajjon Japánországban is ismerik-e az aleát és a rododendront, Yura, a ki Okubóban élt, kimerítő választ adott a császárnak. A császár ezután megmutatta a három diáknak a parkban virágzó alealeát s így szólt Yurához:

— Hiszen ön nagyon jól beszél németül! Mit tanul Németországban?

— Államtudományt, — válaszolt Yura.

— Ön tehát miniszter akar lenni? — kérdezte még nevére a császár, a ki barátságosan elbűcsűzött a japán ifjakkal.

Eszmérés az ókorban. Az ember nem is hinné, hogy az esőt, a melyet a meteorológia csapadéknak nevez, már a legrégibb időkben mérték. Az első tudományosan

megszerkesztett esémérő az olasz Benedetto Kastellitől származik, 1639-ből, azonban a Koreában járt utazók beszélnek, hogy ott a rizstermelők tájékoztatására már 1440 óta használnak esémérőt. Most egy keletindiai bensülött tudós, Jogindra NaSammadar a kalkuttai angol meteorológiai folyóiratban tanulmányt tesz közzé, a melyben kimutatja, hogy ez a készülék még régibb eredetű. Jogindra hivatkozik egy régi indus könyvre, a melynek címe: »Arthasra, vagy a politika tudománya,» szerzője pedig Csanakja, a keleten nagy hírű csandraguptai miniszter, a Maorja dinasztia megalapítója. A könyv a Krisztus előtti negyedik században íródott és a Földmívelés című fejezete a többi közt ezt mondja:

— Jangala tartományban az első évi átlagban 16 drona, kétszer annyi, mint Anupanam tartományban. Sok esőtől meglátogatott tartományok: Asmakas (18½ drona), Avanti (23 drona), főleg azonban apparantam a Himalaja alatt, valamint azok a tartományok, a melyekben sok öntöző-csatornát építettek. Ha az eseményiség egy harmadrésze az esős évszakban a hónap végére és elejére, két harmadrésze pedig a hónap közepe tájára jut, akkor a legkiadósabb.

Katonai reglama a zsebkendőkön. Hogy a katonákat fegyelemre nevelje a francia hadvezetőség, zsebkendőket oszt ki a katonák közt, a melyeken különböző felirások vannak. Ezeket a katonákat mindannyiszor elolvashatják, valahányszor a zsebkendőket használják. A zsebkendők négy mezőre vannak osztva. Az első mező azokat a parancsolatokat tartalmazza, a melyek a katonát feljebb valóival szemben való engedelmességre kötelezik. Ugyanitt olvashatja a katonák azokat a büntetéseket is, a melyek engedetlenség esetén érik. A második mezőben a rendfokozatok vannak feltüntetve, a melyek előtt a katonák tisztelegni tartozik. A harmadik mező a katonának a háboruban való magatartására vonatkozólag tartalmaz előírásokat, míg a negyedik a katonának békés időben való jogait és kötelességeit ismereti. A zsebkendő másik oldalán nyomtatott képek mutatják, hogyan kell a katonának följebbvalója előtt tisztelegni. A zsebkendő négy szélét pedig a következők mondás dísztí: »Engedelmesség a katonák első kötelessége.» Hogy ez a zsebkendő-pedagógia a kellő eredménnyel fog-e járni, azt még a francia lapok is kétségbe vonják.

Kincs a krumpis-zsákban. A ravaszság rendszerint csak bizonyos határokig szokott érvényesülni, s ha túlmegy ezeken a határokon, akkor csütörtököt mond. A túlságos ravaszság áldozata lett a napokban egy orosz paraszt, a ki a közeli faluból Censztochovó orosz városba törekedett, hogy 400 rubelnyi megtakarított pénzt elhelyezze az ottani takarékpénztárban. Volszki — ez a parasztgazda neve — nagyon ravasz akart lenni,

s mivel rablótamadástól tartott, pénzét egy burgonyával tele zsákba rejtette. A kocsira aztán még néhány zsák burgonyát rakott fel s így hajtattat Censztochovóba, a hol éppen hetivásár volt. Mihelyt Volszki a piacra ért, megrohanták a kofák, s megvásárolták tőle a burgonya-zsákok túlnyomó részét. Volszki a jó vásár feletti örömben egészen megfeledkezett elrejtett pénzéről, s mikor végre észbe jött, már késő volt. Kérmeltem bontogatta fel ugyanis a még megmaradt néhány zsákot, de a 400 rubelnek sehol nyoma sem volt. Eladta poton áron valakinek a burgonyával együtt.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

D. Zs. Az örsfőzőnő eljárása helytelen.

Árva. A kiadott táblázatból kiolvashatja.

J. L. pr. csendőr. Nincs jogaima.

Zsivóvölgy. Nézetünk szerint három év kötelező.

N. J. csendőr. Az eset bejelentendő a szolgabírói hivatalnak.

Cz. J. ez. őrmester. Szóbelileg adja elő az esetet a szolgabírói hivatalnál s onnan kérjen eljárására vonatkozólag tanácsot.

Fodor. 1. Az igényt előjárói állapították meg. 2. Nem viselheti. 1877. 1. Jogtalan adókövetések megfellebbezhetők. 2. Tandíjmentességért folyamodhatik.

K. L. csendőr. Igen.

Szatmárnémeti őrs. A kassai hadtest területén nem illetékes az emlékereszt.

Sz. J. Ha 12 éve szolgált.

Tudnivaló. 1—2. A htk. 423. §-ba ütköző büntettek. 3—4. Az eset részleteitől függ; esetleg gyilkosságot vagy annak kísérletét.

101. B. 1. Kérheti, miután azonban nem igényjogosult altiszt, alig fogja megkapni. 2. Igen.

Összeférhetetlen csendőrök. 1. Kérdezze meg szakaszparancsnokát. Ilyen kérdésekre mi nem adunk véleményt.

2. Csak megkeresést küldhet.

1883. Nem veszik fel.

T. M. Nem.

100. A fegyelmet érintő kérdésekre nem felelünk.

Sorsjegyekről. Dénes őrm. 4877. számú magyar vöröskereszt-sorsjegy a törlesztési huzáson 16 koronát nyert. — Daróczi csendőr. 1060. számú Bazilika-sorsjegye a törlesztési huzáson 15 koronát nyert. — V. I. Sorsjegye nem nyert. — S. B. Sorsjegyszáma előtt levő 0 nem számít.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök
törlesztésre.

Erlőgek értékpapirokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Aláptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletlítés
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Sorsjegyekről részletek és
készpénzt való eladása.

Előadunk betéteket takarékpénztári könyveskre. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leködése mellett helyeznek ki befizetőknek, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly tak. r. k. betét után, melynek a betét az 1. pontban jelzett... az adási időt ki nem köti, 5½% (öt és fél) betéti kamato... fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával).

Előleglet nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki... zetek részvényeire. Személyi kölcsönököt folyósítunk kezesség mellett vagy jelz... zologos biztosíték ellenben, bármilyen kamattal mellett. Utalványok, intévények és chequek beszedését vállalkoz... igen mérsékelt költségek felszámításával. Vezünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kinevezettek:

1913 szeptember hó 1-ével:

csendőr járásőrmesterekké:

Barasics Kálmán, őrmester, (1. rangszám) a VI.,
Farkas János III., " (2. ") a II.,
Tompá Ferencz, " (3. ") a VII.,
Eszényi Lajos, " (4. ") a VIII.

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Walter Győző és Oheth Károly járásormesterek, Pletikosziák Márton és Beszlitz Pál örsvezető cz. örmesterek, valamennyien a II. számú csendőrküldet állományában, a közbiztonsági szolgálatban, főként pedig a lezajlott krízis tartama alatt a határvédelmi, valamint az állam érdekeit előmozdító egyéb fontos szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységükért.

Molnár Mihály III. számú csendőrkörületbeli csendőr, 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenysége és példás magatartásáért.

Előléptettek:

1913 szeptember hó 1-ével:

a m. kir. II. számú esendőrkerület állományában:

őrmesterekké;

Rámán Antal, Suba Béla, Kulesár Márton, Csizsér András, Klein József és Herlicska Jakab örsvezető cz. őrmesterek:

őrsvezető cz. őrmesterekké:

Fekete János, Ambrus Imre, Kapás Mátyás és Simon Péter csendőrz. őrmesterek.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel el-
láltattak :

aug. 7-én, Móricz Sándor csendőr, 1913 augusztus 25-én, Varga Pál őrsvezető cz. őrmester és Gedeon Emil csendőr cz. őrmester, 1913 augusztus 30-án.

Névváltoztatások.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Bunyevácz Mihály próbacsendő, a m. kir. belügy-
miniszter urnak 1913. évi 124.636/VI—a. számú enge-
délve alapján vezetéknévét »Budai»-ra változtatta.

Buczó Imre próbacsendő, a m. kir. belügyminiszter
urnak 1913. évi 127.969/VI—a. számú engedélye alapján
vezetéknevét «Berényi»-re változtatta.

**Csendőrségi kalap-
borítók** a 1. kor, 60 fill.
**Íróasztalra dobo-
zok** a 6. kor, **Íróasz-
talra rekesz-fedő-
lapok** 60 és 80 fillér.
Mindezeket előírászerinti méretek
szerint és előírásnak megfelelő kép-
prett papírral borítva – szög-
lanti könyvek, melyek hivatalból bor-

csak bórmentve küldöm vissza is — legjobban és szépen beköttesnek, továbbá mindenféle könyvtári munkát és bármily alakú dobozokat is külön méretek szerint ellátni jó és szép kivitelben, olcsó árakon ajánl.

Nakó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó. 20 K-án felüli megrendések portómentesek.

FOGAK

savjal fog hínrevet szerzett és a közön-
ség teljes bizalmát sikerült elnyernie. **Patent** azajpádás nél-
küli fogcsorok és egyes fogak. Csapos fogak. 22 kar. aranykoronák.
Foghaszn fájdalommentesen 2 K. **Fogtörtés** arany, platina,
ezüst és csementet 4 K-től. **Fogtisztítás** hófehérre 2 K. **K** az
általam készített fogak azonnal megakadhatnak, ragasza kitűn-
ően alkalmasak. Szagot nem kapnak. Tíz év írásbeli jótállás.

A t. esendőr-
ségnek külön
megállapított
rendkívüloleső
Árak ! Telefon :
József 41-16.

FENYVESI JENŐ^{ty}

ÁLL. VIZSGÁZOTT FOGTECHNI-
KUS FOGTECHNIKAI MŰTERMÉ
Budapest, VII., Thököly-út 22. I. em.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám

Minden egyes csendőrré rendkívüli fontos és nélkülözhetetlen

a kiadásunkban most megjelent **Magánjegyzék könyvecske, mely zsebalaku puha kötésben, betűsoros bevágással,**

a kiderítetlen esetek, nyomaizzott egyének, állatok és tárgyak, körözések és sajtótérmekek, kő- és palatörmények, figyelmeztetések kisebb kihág. alkalmából és egyéb feljegyzések bevezetése-re szolgáló lapokkal ellátva. **Ára 60 fill.** A kerültési parancsnokságok részben már annak használata elrendelték, részben pedig igen használható magánjegyzék könyveinknek minősíteték. **Az új emlékekről és hozzávaló szalagok raktárunkon kaphatók.**

**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1913. 39. szám.

Budapest, szeptember 28.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Felére — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
 Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
 minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A kémekről.

Irta: N. százados.

Az utóbbi időkben sokat olvashattunk a napilapokban különféle kémkedésekről. Ezzel kapcsolatban ismertetni szándékozom a kémek szereplését, szem előtt tartva azon diszkréciót, mely az ilyen kérdései ügyekkel szemben követendő.

Minden állam harezászati szempontból olyképen rendezkedik be, hogy akár védő, akár támadó műveleteiben az ellenség hadierejét lektüzdeni képes legyen.

Ez oknál fogva szükséges, hogy minden állam a másikkal hadierejével, harcalképességével stb. tisztában legyen, hogy ehhez képest fejleszthesse saját hadierejét is.

Az államok ezen tudnivalókhöz hírszerzés útján jutnak, s ennek szolgálatába vannak állítva a kémek.

A kém feladata megismerni: 1. az ellenséges állam hadi erejének létszámát és elhelyezését;

2. az egyes csapatok magasabb parancsnokainak kiletét, személyi viszonyait, egyeni tulajdonságait;

3. a csapatok felszerelését, felfegyverzését, ruházatát;

4. a csapatok emberanyagának kiképzési fokát, fegyvermezetségét;

5. a hadi közlekedési eszközöket;

6. a katonai technika haladását;

7. a külföldi állam pénzvisszonyait;

8. erődtvényeit;

9. haditerveit, mozgósítási: előkészületeit.

Ezen kérdésekkel külön-külön fogok foglalkozni oly ezüdből, hogy ha egy kémgyanus egyén megjelenéséről tudomást szerzünk, megállapíthassuk, hogy tényleg kémkedési szándéka volt-e, avagy sem?

ad 1. Az egyes államok hadi erejével nagyjából majd minden más állam tisztában van. Nyílt titok ugyanis, hogy az egyes államoknak hány ezred gyalogságuk, lovasságuk, tüzérségük van. Azt is tudják, hogy mennyi a békeleltszám. Azt azonban nem igen tudhatják, hogy mozgósítás esetén tényleg hány ember vonult be az egyes csapatokhoz, mert tudvalevő dolog, hogy ily háborus időben sokan szoknek meg, s a behívottak közül nem mindegyik vonul be csapattestéhez.

A kém tehát pl. azt akarja megtudni, hogy mily korosztálybeli legénység mikorra és hová lett behíva, s a behívásnak körülbelül mennyien tettek eleget.

Az idegen államra nézve fontos annak ismerete is, hogy az egyes csapatok mozgósíthatóság ideje alatt fel-emelt béke- vagy hadilétszámuak-e?

Az egyes csapatok elhelyezésével is körülbelül tisztában vannak a külföldi államok, mert pl. a könyvkereskedésekben kapható elhelyezési táblázatokból kiténik, hogy melyik ezred hol állomásozik.

Mozgósíthatóság idején azonban csapateltolások történnek; egyes csapatokat távoli helyekre visznek el. Mivel pedig ilyen időben a csapatokra vonatkozó minden híradás a sajátunk be van tiltva, ugyancsak a kémek feladata felderíteni, hogy melyik vidékre miféle csapatok lettek összpontosítva.

ad 2. A magasabb parancsnokok kiletéről az idegen államok nemcsak azt akarják megtudni, hogy azokat hogy hívják, hanem egyuttal azt is, hogy egy-egy tábornok pl. milyen katonai talentum, milyen a jelleme, milyenek az anyagi viszonyai, nem lehet-e őket pénzrel megkérnyékezní, s az idegen állam szolgálatába állítani?

ad 3. A csapatok felszerelésének ismerete az idegen államra nézve rendkívüli fontosságú. Így pl. egy gyors-tüzelő ágyú típusának ismerete annyiban fontos, mert ha annak hordképessége nagyobb, mint azon államé, mely e dolgok iránt érdeklődik, akkor ez utóbbi állam is törekedni fog ily, vagy még ennél jobb ágyukat beszerezni, nehogy háboru esetén az ellenség tüzérsége a sajátja fölött előnyben legyen.

Az államok milliókat és milliókat költenek a hadsereg felszerelésére. Egyik a másikan tul akar tenni, s amelyiknek sikerült valami új modern fegyverre, ágyura szert tenni, annak szerkezetét törekszik is titokban tartani. A külföldi ágyú- és hajógyárak tisztviselői állandó kísértéseknek vannak kitéve, hogy az ágyúk és hajók szerkezetét, berendezését, a másik államnak elárulják.

Tüzérlaktanyák, kikötők állandóan körül vannak véve kémekkel, kik igyekeznek az ágyukat megszemlélni, szerkezetüket, hordképességüket megismerni, a hajók építési tervrajzát megszerezni.

A csapatok lőszerral való ellátásának megismerése is fontos, mert ebből lehet megtudni, hogy az egyes csapatok mily hosszú ideig tudják állani a harczt.

A felruházás ép ily fontosságu. Téli hadjáratot megfelelő téli ruha nélkül nem lehet viselni.

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártón. szállít.
 os. és kir. udvari és hadsereg szállító; a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsapólas. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

ad. 4. Az egyes államok hadereje attól is függ, hogy milyen az emberanyag? Jól van-e kiképezve, kitartó, bátor-e? Milyen a fegyverem? A kémek ehhez képest törekszenek a mozgósított csapatok légénysége közé ékeledni, nekik lázító rópiratokat adni, hogy azokat elolvasva és továbbadva, a csapatok harcizikédvét lelohaszták, őket hűtlenségre, zendülésre, vagy lázadásra bírják.

Néha a katonai gyakorlatok szemlélei közt is láthatunk kémeket. Azok éles szeme meglátja, hogy hogyan működik a katonai emberanyag. Összgyakorlatoknál melyik csapat, vagy fegyvernem kiképzése fogyatékos.

A hadgyakorlatok színhelyét is kémek veszik körül. Ezek ha egyebet nem, legalább azt törekszenek megismerni, hogy az egyes csapatoknak milyen az egyenruházata. Ennek az ismerete annyiban fontos, mert az idegen állam katonasága csak úgy tudja az ellenséget a saját csapatoktól háboruban megkülönböztetni, ha annak egyenruházatát ismeri.

Valaki mondhatná, hogy hiszen a külföldi államok által kiküldött katonai attaséknak bő alkalmuk van hadgyakorlatoknál szakértői szemmel a fentieket megfigyelni.

Mindez igaz, csakhogy ezeknek sem engednek ám mindent meglátni; s ezeket is visszarendeltetik hazájukba, ha szereplésüket kémkedésre használják fel.

ad. 5. A csapatok mozgékonyasága a szállító eszközök tökéletességétől függ. A hol sűrű a vasúti hálózat, a vágányok kettősek, ott a mozgósítás, illetve a csapatoknak rendeltetési helyeikre juttatása is gyorsan megy. Nem úgy azon helyeken, hol vasúti hálózat nincsen s az utat a csapatoknak gyalog, vagy lóháton kell megtenniök.

Az idegen állam kiküldöttjei, kik lehetnek kémek is, feszült külpolitikái viszonyok között igyekeznek a fontos stratégiai vonalakon a vasúti hidakat, alagutakat szétrombolni, hogy ezeken át a vasúti közlekedést megakasszák. Ezért rendelik el ilyen időben ezen vasúti műtárgyak őrzését.

ad. 6. Manapság a modern technika vívmányait is alkalmazzák a harcászatanban. Autóbuszok, repülőgépek, távírók, fényszórók, géppuskák (golyószórók) nyernekek ott alkalmazást.

A külföldi államok kémjei törekszenek megismerni a hadi eszközök alkalmazott autóbuszok számát, menetképességét, törekszenek beszerezni az autóbusz-utak térképét, a repülőgépek, kormányozható léghajók típusát, számát, a pilóták iskoláinak állomáshelyét. A távíró-állomások közül őket főképp azok érdeklik, melyek hadi eszközök lettek felállítva. Pl. drótnélkül (radio) állomások.

A fényszórók minősége annyiban érdekli őket, mert ennek alapján tudhatják, hogy saját csapatuk éjjel mi-

lyen távolságig nem fedezhető fel az idegen állam fényszóróinak segítségével.

A technika vívmányának tekinthetjük a legördöklőbb fegyverek egyikét, a géppuskát is. Az egyes csapatoknál meglevő géppuskák száma fontos tudnivaló az idegen államra nézve, mert manapság a géppuskák száma az egyes államok harcizikétségének fokmérője. Hisz gondolhatjuk, hogy néhány jól beállított gépfegyverrel rövid idő alatt egész ezred katonaságot lehet halomra lőni.

ad. 7. A mindenható pénz nélkül még háboruszkodni sem lehet. A háború, de sőt már a mozgósítás is milliókba és milliókba kerül naponként. Szegény állam, ha csak más nagyhatalom nem segíti, pénz nélkül nem sokáig bírja a hadakozást. A rosszul élelmezett csapat előbb-utóbb felmondja a szolgálatot és fegyveres támadás nélkül is meghódol.

A kémek tehát mellesleg az állam pénzügyi viszonyai iránt is érdeklődnek, s rájuk nézve fontossággal bír az is, hogy honnan szorzi be az állam pénzügyiséglétét; az állami adók fedezik-e a szükségletet, s milyen hitel-forrás áll rendelkezésére?

ad. 8. Még a mai században is vannak erődítvények, melyek nem ugyan hegytetőkön ékeskednek, mint a régiek, hogy az ellenség ágyúcsöveinek biztos célpontra szolgáljanak, hanem földalatt, messziről észrevehetetlenül rejtik magukban a hadianyagot.

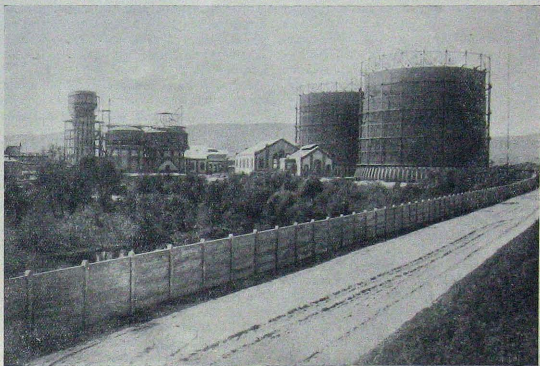
Ezen erődítvények ostroma a tervrajz ismerete nélkül czélzalan; ellenben pontos tervrajz amellet ágyúlövegekkel, melyek ívalaku pályájukból leesve szétrobbannak, széjjel lehet őket lőni akkor is, ha nem is látjuk őket. A kémek vágyainak netovábbja tehát ilyen tervrajzokat szerzeni, hogy egy-egy ilyenről azután ezekre menő jutalomdíjban részesüljenek.

ad. 9. Gyakran a csata kimenetelét egy-egy csapat elkészt érkezése dönti el. Ha a haditerveket az ellenség ismeri, mi sem könnyebb, mint mindent úgy készíteni elő, hogy mire az idegen csapat valami mozdulatot tesz, egyik meglepetés a másikat érje, az ellenséges csapat egyik csapdából a másikba jusson, segítő csapatai akadályokra bukkanva, már csak akkor érjenek célhoz, midőn a főcsapat már meghódolt. A haditervekre halászik a legtöbb kém. Beférkőznek a legnagyobb állású katonai parancsnokok környezetébe, s a kit lehet megvesztegetve, vagy ha másképp nem lehet, betörő módjára éjjel jutnak a titkos fiókok tartalmához.

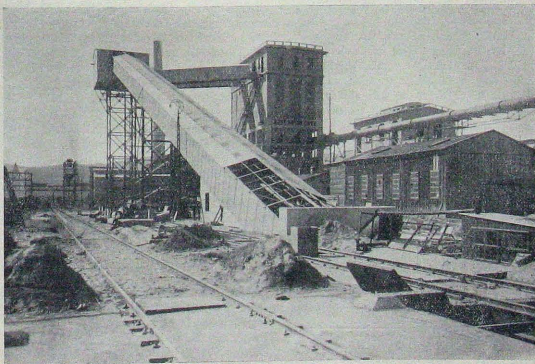
Ha azonban a haditerv nem is kerül kezükhöz, minden titkos könyv, mely zár alatt őrzetik és mozgósítási előkészületeket ír le, a kémek kiváló zsákmánya. A nagyobb katonai irodák kezelő személyzete ugyancsak megfigyelést igényel, mert elég, ha egy ilyen titkos könyv akárcsak 24 órára is eltűnik; fényképezés útján annak tartalmát ennyi időn belül is le lehet másolni. Már pedig nem oly lehetetlen dolog, hogy egy meg-

Ha fáj a feje ⁷ ne tévovázzék, hanem használd azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmarkesebb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógyszertárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispest**en. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

A nagy gáztartók, az épülő víztorony és kátránymedencék.

A fővárosi gázugyár építkezése. — A széntorony és szén szállító berendezés.

vesztegetett írrok 24 órára alkalcs segélyével, vagy esetleg alkalmilag kiscempészszén egy ilyen könyvet, 24 óra múlva a könyv visszahelyezve, el nem árulja, hogy mi történt vele.

Ezen kilencz pontba foglaltak azon főcsoportok, melyek keretén belül fekszenek a kémek feladatai. Mibelyt tehát egy kémgyanús egyén ily kérdések megoldásán fáradozik, tegyük rá kezünket, s adjuk át az igazságszolgáltatásnak.

Neveltséges lesz most már előttünk, ha olvassuk, hogy X. városban egy rendőr elfogott egy egyént kémkedés gyanuja miatt, mert az egy épületet olajfestekkel vászonra festett, vagy egy embert, ki a katonai gyakorlóter hosszúságát lépésben lemérte, kémnek nevezte.

Ilyen dolgok a kémek feladatát nem képezik.

Nézzük már most, hogy hogyan működik a kém?

Valamelyik külföldi állam katonai hírszerző osztálya megbíz egy polgári egyént, hogy menjen át egy másik államba, s tudja meg, hogy N. városban milyen katonaság állomásozik a kiküldetés idejében.

X. álnév alatt utlevelet vált, s azzal szépen átutazik a másik államnak N. városába. Ott megszáll valamelyik házban vagy szállodában, s el-ellátogat a gyakorlóterre, a kaszárnyák melletti koresmákba, vendéglőkbe, s figyeli, hogy milyen katonaságot lát ott.

Előismereteinél fogva már tisztában van az egyenruhák kinézésével, s így tudja, hogy hogyan néz ki a gyalogos, tüzér, huszár stb. Az egyes katonák egyenruházatának kinézését, a hajtóka és gombok színét némi rövidített jelzésekkel leírja jegyzékönyvébe, menetrendjébe, vagy kézelőjére, feltéve, hogy mindezeket nem tudná emlékezetében megtartani.

A laktanyával szemben levő szálloda ablakából reggelenkint jól kiveheti, hogy mindenik fajtából mennyi katona vonul ki gyakorlatra. Az egyenruházati üzletekben megtudja, hogy a hajtókák és gombok szerint hogyan ismerhetők fel az egyes ezredek, esetleg egy ábrákkal ellátott egyenruházati könyvet szerez ott, vagy valamelyik könyvkereskedésben.

Gyánu esetén azt állítja, hogy egyenruhát akar készíttetni, mert önkéntes akar lenni.

Ilyen módon rövidesen megtudja, hogy a látott katonák milyen ezredbeliek, s körülbelül egy hét alatt tisztában van a helyőrség összeállításával.

Egy elfogott kém utinaplójában a következő számadást találták:

Ebéd	— — — — —	124
vacsora	— — — — —	136
lakás	— — — — —	214
hordár	— — — — —	105
borbély	— — — — —	102

összeg: 681 pf.

Az illető városban a 21., 36., 14. gyalogezred, az 5. tüzérezred és a 2. huszárezred állomásozott. A mint fenti számokból láthatjuk, a szinleg napi kiadást jelző összegekből az egyesek és tizedek tényleg világosan mutatják az egyes ezredszámokat. A nála talált írásjegyekülsőből az is kitűnt, hogy a hordár tüzért, borbély huszárt jelentett.

A gyakorlott kémeknek óriási emlékezőtehetségük van, s nem is kell feljegyzéseket eszközölniök, hogy míg kiküldetésükről beszámolnak, emlékezetben tartsák észleleteiket.

Hány kém menekül meg az ellenőrzők kezei közül csak azért, mert észleleteiket csupán emlékezelükben tartották, feljegyzéseket azonban róluk nem eszközöltek.

(Vége köv.)

Hadi törvények.

Irt: K. Nagy Sándor, kir. ítélőtáblai bíró. (Vége.)

III.

A nélkül, hogy csak távolról is érinteni akarnám a politikát, fel kell említenem, hogy a múlt év második felében a szomszédos országok háborús mozgalmai szükségessé tették, hogy előrelátásból mi is figyelembe vegyük a háború eshetőségét s megtegyük erre az esetre a kivételes intézkedéseket a magunk biztonságá érdekében.

Épen azért meghozatott az 1912: LXIII. t.-cz. a háború esetre szóló kivételes intézkedésekről.

Ez a törvény felhatalmazta a minisztériumot, — valamennyi tagjának felelőssége mellett, — hogy háború idején, sőt ha szükséges, már a háború fenyegető veszélyének okából elrendelt katonai előkészületek esetében is, az ebben a törvényben meghatározott kivételes hatalmat a szükség mértékéhez képest igénybe vehesse. De ez a kivételes hatalom a háború befejezésével megszűnik.

Ez alapon joga van a minisztériumnak a közigazgatási feladatok végrehajtására kormánybiztosokat nevezni ki.

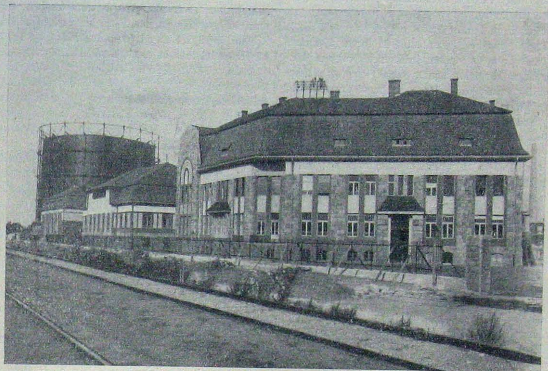
A kormánybiztosok ebben a kivételes hatáskörükben a megyei, városi és községi alkalmazottakkal, valamint a csendőrség, államrendőrség, a határrendőrség és a pénzügyőrség alkalmazottjaival és közegeivel, valamint az állami erdészet személyzetével közvetlenül rendelkeznek. A csendőrség, államrendőrség és határrendőrség alkalmazottai és közegei oly területen és oly szolgáltatásra is igénybe vehetők, a mely rendes működési körükön kívül esik.

Mindezeket, ha késlekednek, vagy nem engedelmessékednek, a kormánybiztos hivataluktól vagy állásuktól fegyelmi eljárás nélkül is felfüggesztheti és másokkal helyettesítheti.

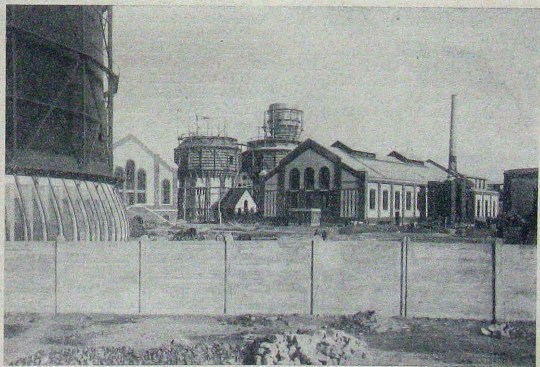
BUTOR

késpénzért v. részletfizetésre legjelentősebb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNEL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Igazgatósági épület.

A fővárosi új gázugyár építkezése. — A gáztisztító épület és kátránytartók.

A minisztérium arra is felhatalmazhatja a belügy-minisztert, hogy városok területén a csendőrség igénybe-vételét elrendelhesse.

A minisztérium korlátozhatja, sőt egészen eltilthatja olyan tárgyak tartását, használatát és forgalombahozat-alát, a melyek a hadviselés érdekeinek, vagy a köz-rendnek és a közbiztonságnak veszélyeztetésére hasz-nálhatók (fegyverek, löszer, lőpor, robbantó anyagok stb.) és az ily tárgyak beszállítását elrendelheti.

A fogyasztási cikkek árát a minisztérium közigazga-tási uton megállapíthatja, a postai, távírdui és táv-beszélő forgalmat ellenőrzés alá veheti, egyesületek ala-kítását megtilthatja, vagy azokat ellenőrzés alá veheti, gyűlések tartását engedélyhez kötheti, az időszaki lapok-nak és más sajtótermékek köteles példányának a szét-küldés előtti bemutatását elrendelheti, sőt azoknak meg-jelenését is eltilthatja.

A törvénykezés tekintetében a minisztérium az esküdt-székhez tartozó ügyeknek a hadviselés érdekeit érintő részét a rendes törvényszékhez utasíthatja, sőt az esküdtbírószág működését egészen is felfüggesztheti, el-rendelheti a gyorsított bünvádi eljárást, vagy a rögtön-bíráskodást.

Ezek nagyjából azok a háború esetére szóló kivételes intézkedések.

De ugyanezen törvényezik módosítja és kiegészíti épen a háborus világ szempontjából a büntetőtörvény-könyv némely szakaszait is.

A Btkv. 172. §-ában meghatározott igazgatás büntette-nek büntetése két évig terjedhető államfogház és ezer forintig terjedhető pénzbüntetés. De ha ez háború ide-jén követkettik el: öt évig terjedhető börtönnel bünte-tendő. (1912: LXIII. t.-cz. 19. §.)

A Btkv. 177. §. szerint minősülő magánosok elleni erőszak vétségét — mely a munkabér felemelésére vagy leszállítására irányul — a törvény hat hónapig terjed-hető fogházzal bünteti; de ha ez háború idején kö-vetkettik el: büntetése három évig terjedhető börtön. (20. §.)

A ki háború idején a hadviselés megnehezítése vagy hiúsítása végett másokat a munka közös beszüntetésére, munkaadókat munkásoknak, vagy munkásokat munka-adóknak kizárására reábir, vagy a munka közös beszünt-tetésére, munkások vagy munkaadók kizárására, szóval vagy tettel való bántalmazásra, vagy erőszakkal való fenyegetésre másokat felbír: öt évig terjedhető fegy-házzal és nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetés-sel büntetendő.

Hasonló módon büntetendőek azok is, kik háború ide-jén a gyárakban, műhelyekben vagy azon helyiségek előtt, a hol munkások dolgoznak, vagy munkaadók tar-tózkodnak: csoportosulással a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák.

A ki pedig háború idején, tudva, hogy a munka kö-

zös beszüntetésének, a munkások vagy a munkaadók kizárásának célja a hadviselés megnehezítése, vagy meghiúsítása, a munka közös beszüntetésében részt vesz, munkásokat vagy munkaadókat kizár: három évig ter-jedhető fogházzal és négyezer koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntetendő. (1912: LXIII. t.-cz.)

A Btkv. 439. §-ában meghatározott távirókészülék megromlásának vétségét két évig terjedhető fogházzal és kétezer korona pénzbüntetéssel bünteti a törvény; de ha ez háború idején követkettik el: büntetett képez és büntetése öt évi börtön és négyezer korona pénz-büntetés. (1912: LXIII. t.-cz. 21. §.)

A Btkv. 441. §-a szerint hat hónapi fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik a távírdui vagy távirászárral megbízott hivatalnok, vagy szolgazemélyzetnek azon tagja, a ki a távírdu használ-hatóságának félbeszakítását szolgálati kötelességének megszegése által okozta. De ha ezt a cselekményt háború idején követi el: büntetése két évi fogház és kétezer korona pénzbüntetés. (1912: LXIII. t.-cz. 21. §.)

A ki háború idején a fegyveres erő vagy a csend-őrség tagját oly katonai büntetetre csábítja, vagy neki oly katonai büntett elkövetéséhez nyújt segélyt, a mely katonai büntett nem tartozik a Btkv. 453. §-ában említett szökésnek, vagy a katonai behívási parancs iránt tanu-sított engedetlenségnek (1890: XXI. t.-cz.) esetei közé, az, a mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendel-kezés alá nem esik: öt évig terjedhető börtönnel és négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel bünte-tendő. (22. §.)

Az 1878: V. t.-cz. 456. §-a öt évig terjedhető állam-fogházzal és nyolcezer koronáig terjedhető pénzbunte-téssel bünteti azt, a ki az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejéről, mozdulatairól, állásáról, működésé-ről stb. valamely közleményt — eltiltás után — közlé-tesz. Az 1912: LXIII. t.-cz. 23. §-a a szövetséges állam haderejére vonatkozólag is kiterjeszti.

A Btkv. 481. §-a szerint a hivatali kötelességnek megtagadása büntetett képez és három évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha annak teljesítése két vagy több közhivatalnok összeheszlésének következtében ta-gadtatott meg.

Az 1912: LXIII. t.-cz. 24. §-a szerint ugyanezen bün-tetéssel büntetendő a hivatali kötelesség megtagadása, vagy a hivatali kötelesség szándékos elmulasztása, ha az háború idején az Ó Felsége uralkodása alatt álló államok, vagy valamely szövetséges állam haderejével szemben, vagy a hadi védelemből kifolyólag teljesítendő hivatali kötelességre vonatkozik.

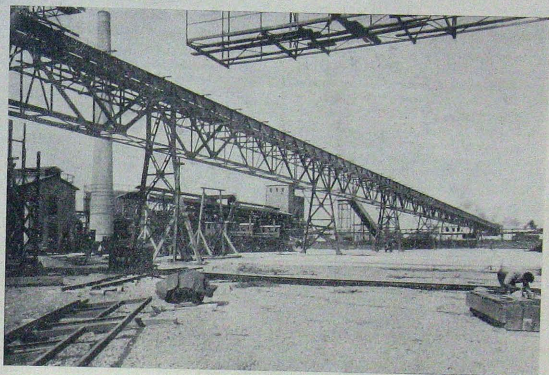
A hadierő eszközeinek veszélyeztetése a Btkv. 33. §-a. szerint kibágást képez, s két hónapig terjedhető elzá-rással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Az új törvény szerint, ha ez háború idején követkettik el: vétséget képez s két évig terjedhető fog-

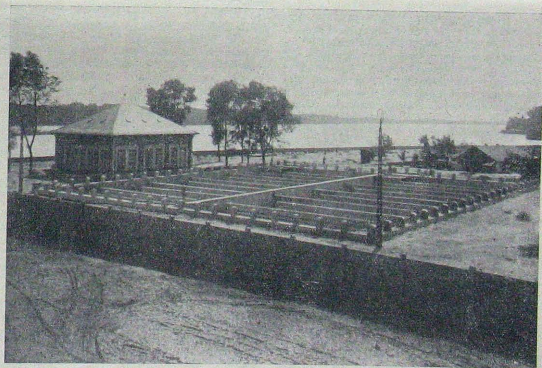
POLGÁR SÁNDOR
orvosi műszer- és kőtszer gyárosnál
telepe: Bpest, VII., Erzsébet-körút 50.

legutányosabban beszerezhetőek összes betegápolási tár-gyak, kőtszerek, kőtszerek, m. kir. szab. Polgár-féle sárkítók, gummiharigák, összes francia örvények, különlegességek, stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentre csak megadandó, mily tárgy érdekelteitik.

Ezen hirdetés beállítását az ország 10% Árt. törvénye-mény a Csendőrség Lapok olvasóinak.

Szénazállító berendezés.

A fővárosi új gázugár építkezése. — Vízümtelep a Dunaparton.

házzal és kétezer koronáig terjedhet pénzbüntetéssel büntetendő.

A fegyverek és löszerekre vonatkozó tilalmak megszegése s a tiltott lőkivétel a Kbtvk. 34. §-a szerint egy hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanennek büntetése két hónapig elzárás és hatszáz korona pénzbüntetés az új törvények szerint.

A közös haderő vagy a honvédség kötelékébe tartozó nem tényleges állományú egyén, a ki oly időben, midőn a fegyveres erő kötelékébe tartozó egyének részére utlevel kiadása tilos, a magyar állam területét oly célból hagyja el, hogy katonai szolgálatra való esetleges behívását megelőztesse.

Ezek nagyjában a haditörvények, a melyek érdekeltnek ugyan mindenkit, de különösebben mégis a hadsereg kötelékébe tartozó egyéneket.

Még hátra van annak a törvénynek rövid ismertetése, mely a hadi szolgáltatásokról szól s így a haditörvények keretébe tartozik.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A leggyorsabb vonat.

Azok a kik Párisból Londonba óhajtanak utazni, az utat Párisból Calaisig a világ leggyorsabban robogó vonatján tehetik meg. Három óra tíz percig tart ez az út, a mely 296 kilométernyi hosszú s így az átlagos sebessége óránként 91.5 kilométert tesz ki. Ha azonban tekintetbe vesszük azt, hogy ezt az átlagos számot a sok megállóhely, valamint a lejtősebb, meredekebb helyi viszonyok »redukálták» ennyire, akkor kiszámíthatjuk, hogy ugyanez a vonat sik, akadálytalan pályán 120 kilométeres óránkénti sebességgel robog. A »Daily Mail» egy munkatársának sikerült a francia és északi vasút igazgatóságától engedélyt nyernie arra nézve, hogy ezt az utat a vonat lokomotívján tehesse meg. Impresszióiról a következőképen számol be a »Daily Mail» hasábjain:

Volt már alkalom repülőgépen, hydroaeroplánon, kormányozható légballon s a tenger alatt járó hajót kivéve minden közlekedési eszközön utazni, de a technika fejlődése és a haladás szinte megdöbbentő gyorsasága ez alkalommal gyakorolt ream legmélyebb benyomást, midőn az 1800 lóerős lokomotívon megírtam a calais—parisi utat, a mely lokomotív óránként 120 kilométeres sebességgel zakatolt végig fel Franciaországon keresztül. Olyan az első impresszió, mintha a föld könnyebben rázkódna meg alattunk. A mozdonyvezető ülőhelye mögött állottam, a ki egyik kezét a Westinghouse-félen tartotta, másik kezével pedig a regulátort igazgatta, fejével közben gyakran kibajolt, hogy végiglasson az előtte lévő pályán. A másik ablakon a fűtő nézegetett ki, olykor pedig öt-hat óriási lapátnyi szenet dob a hat ízzó kályhába. 337 ilyen széntömeget számláltam meg ezen az úton, a mely körülbelül négy tonnával tesz ki.

A mozdonyvezető vállá fölött a sebességmérő tűjét figyeltem — 96 kilométert mutatott — »Ez nem az igazi — mondotta a mozdonyvezető — hegynek megyünk.» Nemcsak a völgybe érünk. »Most nézzen oda! — szolt a mozdonyvezető.» Valóban szemlélatomást növekedett a sebesség. A mozdony mindig gyorsabban húzta a mö-

götte lévő 392 tonnányi tiz kocsi. Egy rúdha kapaszkodtam, a mely le-fel regett, mintha nem volna oda erősitve. Erdők, mezők szinte elvibráltak a szemem előtt, mint a szél által tofajútt zöld levelek, s a mellettünk szemben robogó acéltömegek fűlsiklító lármával pillanatra tűnnek el. S a gyorsaságmérő szerkezet tűje mindig többet mutatott 96—112—120... Tíz percig változatlanul 120 kilométert mutatott ez a szerkezet.

Egy önjelzés arra kényszeríti a vezetőt, hogy lassítson. »Peeh! — méltatlankodott a kék-ruhás jóképű mozdonyvezető. »Ez nagy percünkbe kerül.» Talán 120 kilométernél is többet tud produkálni ezzel a géppel? »Hogyne kérem! — válaszolta — csak nincs megengedve.» Körülbelül mennyire viheti föl? »128—144 kilométerre is, talán még többre. Pardon!...» Ismét konstátálta, hogy szabad az út. A négy percet gyorsan behozta s másodpercnyi pontossággal robogtunk be Calais állomására. Célunk elérésig négy tonna szenet és 140 köbméternyi vizet használt el a lokomotív. Hogy én is résztvettem a szén kezelésében, arról csak a hajó kabinjában győződtem meg, a midőn konstátáltam, hogy arcomat és kezemet elég tekintélyes szénréteg vonta be. Nyolcz alapos szappanlemosás meleg vízzel tüntette csak el a szén legutolsó nyomait is.

KÉPEINKHEZ.

A fővárosi új gázgyár építkezése.

Az utóbbi évtizedekben oly hatalmas arányokban növekedett Budapest szikesfőváros beépített területe, lakossága és ipara s ennek folytán oly nagymérvű lendületet vett a gáznak ipari célokra való felhasználása is, hogy az eddigi három gázgyár már alig volt képes a jelentkező szükségletet kielégíteni.

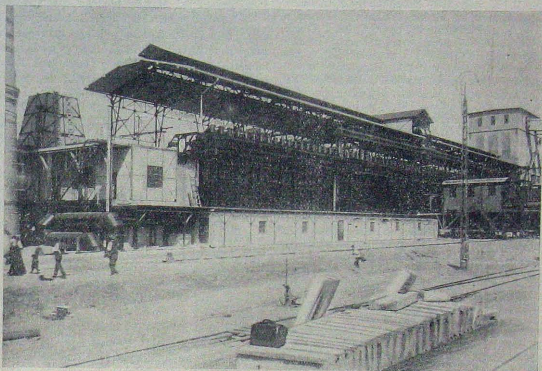
A főváros tehát, hogy a mind jobban és jobban emelkedő keresletnek eleget tessen s az erősen terjeszkedő főváros minden részét a követelményeknek megfelelő világítással fennakadás nélkül elláthassa, a főváros öbúdi részén, közel az Aquinum nevű római eredetű romokhoz, a képeinken látható, hatalmas arányú gázgyárat építtette.

Lapunk szűk tere nem engedi meg, hogy ennek a minden tekintetben nagystílu, modern építkezésnek minden részletét kimerítően ismertesük, de magok a közeli képek eléggé illusztrálják, hogy ez a gázgyár, nemcsak a főváros oly sokszor bangoztatott rohamos fejlődésének megfelelő, hatalmas arányú építkezésénél fogva, hanem a gáz gyártáshoz szükséges modern gépekkel való berendezésével is, méltán sorolható a főváros ama nevezetes középkülete közé, a melyeket, a nálunk még jobban fejlődött más államokból idejövő idegen látogatók is mindannyiszor megbámulnak és általános elismeréssel is honorálnak.

HIREK.

Adomány. Lamperth Lajos őrmester, tótmezei őrsparancsnok az I. osztályú víztörési ezüstérmével történt kitüntetés alkalmából kapott gratulációk megváltása czímén, a létesítendő esendőégi internátus alapja javára 10 koronát adományozott, mely összeggel az alap vagyona 30,378 korona 19 fillére emelkedett.

Orvttámadás. Jánoska József őrsvezető czimzetes őrmester, úrményesi őrsparancsnokot szeptember 7-én

A fővárosi új gázipart építkezése. — A gázfejlesztő kemencék.

este fél 8 órakor, a midőn a községben sétált, egy 20–25 főből álló tömeg orozva megtámadta, bal arcát egy járomszöggel megütve, súlyosan megsebesítette, majd követ is megdobálta és a laktanya két ablakát is bezúgta. A támadók az őr által kinyomoztatván, ellenük az eljárás folyamatba tétetett.

Életunt csendőr. Aradi György enyingi őrsbeli csendőr, szeptember 16-án délelőtt 9 órakor szolgálat teljesítés közben, az őrskörlet II. számú őrzőjében levő Ágoston-pusztán, életuntagságból, szolgálati fegyverével a szív táján mellbe lötte magát. Súlyos, de nem feltétlenül halálos sérülésével a vespéremi kórházba szállítottatt.

Búcsu. Rákóczi falván szeptember 14-én megtartott búcsu alkalmával, este a községben portyázott Jankovics András, Horváth Sándor III. és Cselkő József csendőrökből állott tiszavárkonyi őrsbeli járort több, csendre intett ittas legény megtámadta és Horváth Sándor csendőr fejét bottal beverte. A járőr a támadók ellen szuronyfegyvert használt, s azok közül Ambrus Ferenczet balczombon, Ambrus Dezsőt pedig jobb vállon szúrva, súlyosan megsebesítette. Horváth csendőr sérülése szintén súlyos, de nem életveszélyes.

Ellenszegülés. Balint Lőrincz csendőr, szeptember 12-én este fél 11 órakor Ditrőn, Csibi Károly ottani lakos szegülésével szemben, annak súlyos sérülésével végződött szuronyt használt.

Kérelem. Pető József, Háromszék megye, Nagyajta községben állomászó csendőr, kéri Bandi István csendőrt, hogy címét egy fontos ügyben vele mielőbb közölje.

KÜLÖNFÉLÉK

Pör egy koronáért. Nem száz fillért érő pénzünk-ről, hanem valóságos királyi koronáról van szó. Nagy feltűnést kelt mostanában egy kereseti pör befejezése, a melyet az 1889-ben trónjától megfosztott II. Pedro király utódai indítottak az állam ellen. A pör tárgya — egy királyi korona a melyet Dom Pedro király 1887-ben, mielőtt európai útjára indult volna, a kincstár őrzetére bízott. A koronát Pedro sohasem kapta vissza, mert röviddel visszatérése után Rio de Janeiróban kitért a forradalom. Brazília császárnak tudvalevőleg két koronája van; az egyiket az állam költségén készítették, a másiknak költségeit pedig Pedro király magánkincstára fedezte. Mikor a forradalom lezajlása után a királyi ház igényeit bejelentette az állammal, a többi között a rendkívül értékes magán-korona kiadását is kérték, de akkor sikertelenül. Dom Pedro örökösei most nemrég megújították keresetüket, a mely végigjárta az összes fórumokat. A királyi családot José da Silva Costa dr., braziliai államtanácsos képviselte az állammal szemben. A pör az államkincstár elítélésével végződött. Az ítélet után kétségtelen, hogy Dom Pedro örökösei most az exkirály tulajdonában volt jogart és köpenyt is követelni fogják és a bíróság bizonyára ezeknek kiadására is kötelezni fogja a braziliai államot. A királyi család hír szerint azért akar a királyi jelvények birtokába jutni, mert a most látszólag elcsendesedett monarchista mozgalom a valóságban titokban erősebben folyik, mint valaha.

Választási visszaélések a régi Rómában. Abból az alkalomból, hogy Olaszországban küszöbön állnak a parlamenti választások, a «Nuova Antologia» érdekes

dolgokat közül a régi Róma választási szokásairól és visszaéléseiről, a melyekből kiderül, hogy a választók megvesztegetése nem az új kor találmánya, hanem a régi időkben is gyakorlatban volt már. Quintus Cicero szerint (össze nem tévesztendő a nagy Marcus Tullius-sal) közkevéletűségnek örvendtek azok a lakomák, a melyeket a képviselőjelölt választói tiszteletére rendezett. Csakhogy akkor még a lakomákon nem kellett a jelöltnek a programját kifejezni; a fődolog az ételék száma és jósága volt, a politikai hitvallás pedig alig jött számításba. Az ilyen alkalmaknál a legnagyobb bőkezűséget Caesar és Lucullus fejtették ki. Caesar a Pompeius felett aratott dicsőséges barczai után, hogy Róma bódítását teljesen befejezhesse, az összes polgárok számára nagyszerű ünnepi lakomát rendezett. Lucullus a választások előtt nemcsak a város, hanem Róma környékének lakosait is gazdagon megvendégelte és egy alkalommal egy ilyen választási lakomára, — a melyet a legremekbbr színelőadásokkal díszített Apollo-csarnokban tartott — 50,000 drachmát költött el. Elképzelhető, hogy az agyonvetett közönség körében Rómának nem épen a legújszerűbb elemei is találhatók voltak; a vendégek közül sokan hazavitték magukkal a lakoma maradványait, sőt olyan is akadt, a ki értékes tárgyakat tüntetett el a tojája alá. Mintán ilyen körülmények közt a szives vendéglátóknak túlságosan sokba került a lakoma, később a jelöltek a választási lakomát a «városi konyhák»-ban rendezték meg, a hol semmivel sem kell törődniük, legfeljebb a kiszolgáló személyzet hadát egészítették ki saját rabszolgáikkal, mint például Caesar is tette. Később azonban a lakomák beérdecése is megdrágult, mert a vállalkozók az idők folyamán túlságosan magasra emelték az árakat; ekkor úgy segítették a bajon, hogy nem rendeztek többet közös lakomákat, hanem minden egyes választónak a lakására küldték az ételeket és italokat. Minden adagot egy fűzfavesszőből font kosárba helyeztek. A kosár neve «sportula» volt és azt jelentette, hogy a képviselőjelölt jutalomnak tekintti a szavazatért. Később még kényelmesebb módon rótták le a választási adót: az étel és ital értékét készpénzben fizették ki a választóknak, a kik aztán a jelölt költségére csinálhattak maguknak néhány görbe napot...

Tizezeréves város. Mexikóban egy tudományos expedíció eltemetett városra akadt Paradon közelében. A várost tűzhányó kitorése temette el és a megkövült láva alól előkerült tárgyak meglehetősen épek. A láva alatti elefantsontrövidakat is találtak, a miből arra lehet következtetni, hogy a város még abban az időben épült, a mikor Amerika és Ázsia szárazföldjei összefüggtek, a minek a tudósok szerint legalább tizezer éve.

Női cselofogas. D'Arlinecourt francia utazó érdekes történetet mond el «L'étoile polaire» című munkájában. Egy császári futár feltűnő szépségű, fiatal feleségével, egy híres orosz ügyvéd leányával a Don-folyó egyik átkelő helyére érkezett. A komp tulajdonosának nagyon megtetszelt a fiatal asszony, mert a házaspárt csak azzal a feltétellel akarta túlsó partra szállítani, ha a szép asszony megcsókolja. A férj csattanós pofonnal választott a toladódnak és megparancsolta, hogy azonnal szállítsa őket a túlsó partra. A tulajdonos nem mert ellenkezni, de a pofon miatt perrel fenyegette meg a császári futárt. — Tanúim lesztek, — így szólt két evezősehez — és majd megmutatom, hogy ez a pofon

sok pénzbe fog kerülni. Alig indult el a kompa partról, a mikor a fiatal asszony titokban odasúgta férjének:

— Most üsd pofon a két evezőst is! A férj engedelmessékedett és a pofonok után védelmül a két ember ellen szegezte revolverét. A fiatal asszony pedig kacagva mondta: — Nyugodjatok meg, mert ezek a pofonok csak arra valók, hogy törvény szerint ne tanuskodhaszatok, miután most már ti is érdekelték vagytok. Az első pofon kellemetlen lehetett volna a férjemre nézve, de miután most már ti is megkaptátok a magatokat, érdekelték vagytok és így nem tanuskodhattok egymás mellett...

A bajor hivatalban. A hivatali pontosságnak mulatságos esete történt meg a minap az egyik bajorországi városban. A város postahivatalának egyik falán kis tábla van kifüggesztve, a következő fölirással: Kérjük a közönséget, hogy a kalapot ne vegye le. Nem vettem észre a kifüggesztett táblát — írja a kaland hőse — s a kalopot kezembe tartva, tíz filléres, bélyeget kértem a hivatalnoktól.

— Tegye föl a kalapját! — szólt rám a tisztviselő.

— Köszönöm! — Ezt feleltem és a kalopot tovább is a kezemben tartottam.

— Tegye föl a kalapját! — ismételte a tisztviselő, de most már határozottabban.

— De miért? — kerdeztem ingerülten.

— Hát nem tud olvasni?

Dühösen kiáltott és a kis táblára mutatott.

— Rendben van, — mondtam, miután elolvastam a fölhevát — de azért a kalapo- mat akkor teszem föl, a mikor kedvem tartja.

— De nem úgy van, — kiáltozott tovább a hivatalnok — noha ott az van, hogy felkerjük, az azt jelenti, hogy ön köteles úgy cselekedni! Megértette?

— Hm! — mondtam s a kalapot még mindig a kezemben tartottam.

Csakhamar előkerült a főnök, egy jóindulatú bácsi. Elmondatta magának az esetet mind a kettőnkől külön-külön, megvizsgálja a táblácskát; fölúti a hatalmas szabályzati könyvet, néhányszor föl és alá sétál a szobában, mélyen elgondolkozza:

— Különös, hm, különös, nagyon különös, — mondta.

Majd félrevont és halkán sutogta a fülembe:

— Tudja kérem, az az ember rettenetesen pontos; azután bizonyos mértékben igaz is van, kérem, tegye meg neki azt a szíveséget s tegye föl a kalapját.

— Most épenéssel nem!

— Akkor nem fog önnek bélyeget adni, — mondtotta a főnök sajnálkozáva.

— Akkor a postafőigazgatóhoz fogok menni, — jelentettem ki röviden.

— Azt ne tegye, uram! Tudja mit: adja ide a tíz fillért. Így ni! Köszönöm! Most majd én veszem meg önnek a bélyeget, hogy a vitának vége szakadjon...

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel helyeget ne küldjenek.

P. Gy. Keresztvár. Gratulálunk az ön két ízben is díeső okirattal elismert eredményes tevékenységéhez és önképzésének sikerességéhez, de az előbbi tárgyaló statisztikai kimutatását még sem közöljük; egyrészt, mert ebből óhajában a becsavagy beteges túltengését látjuk, másrészt, mert lapunk, az ilyen közlemények meghonosításával hovatovább valóságos statisztikai kimutatással válnék.

A. P. csendőr. 1. Nyugdíjra van igénye. 2. Ha állami tanító lesz, elveszíti nyugdíját. Egyéb alkalmazásban pedig az államnál töltött szolgálati időt nem igen számíttják be.

Malom. Nézetünk szerint igen.

Botoj. Szó sincs róla.

H. J. Nézetünk szerint nem.

Berzaskza. Eddig még nem történt intézkedés.

Öreg zsoldár. Ennyit jelent, mint terjedelmes, hatalmas terméty.

Határszéli őrs. 1. Mintán előjárója, a rendfőkezet és cür megazólítás illeti meg. Az a körülmény, hogy az illető hasonrangu szolgálatiszonylatban, nem változtatja meg a megszólítást.

Sz. őrmester. Igen.

Sz. S. 1. Még egy évig várnia kell. 2. Próbaidő és vizsga.

T. Szováta. Ha ebben az irányban panaszunk van, forduljanak előjáróikhoz.

B. F. 1848. Irják meg úgy, a hogyan az előjárók követelik.

1913. VII. 14. Nincs szabályozva.

Tűlkörfény. 1. Csak akkor viselheti, ha ön a járőrzetű. 2. Akkor jogosult csak viselni, ha szolgálatilag megkapja. A kiadott táblázat-ekből kiolvashatja.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Nagy Sándor járásőrmester, azért, mert egy nagyobb összegű jogtalan elszámítási vétséget elkövető tetteket észszérű, büző és leleményes nyomozás során az igazságszolgáltatás kezébe juttatott és a jogtalanul elszámított összeg nagy részét is kézrekerítette.

Thurzó Vilmos járásőrmester, azért, mert egy rablógylilkosság tetteseit körültekintő, fáradhatatlan és igen leleményes nyomozással kiderítette és a tetteseket a nyomrászben megkerült bűnlellel együtt az igazságszolgáltatás kezébe juttatta.

Karácson Lajos csendőr ez. őrmester, Imre Ferencz és Joó László csendőrök, mert egy rablógylilkosság tettesekinek kinyomozása és a bűnlellek megszerzése körül, a nyomozást vezető járásőrmestert hathatósan támogatták.

Borik József őrsvezető ez. őrmester 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt állandóan tanusított szorgalma és eredményes tevékenysége, nemkülönben jó magaviselete és alárendeltjeinek helyes befolyásolása, valamint őrsének példás rendbentartásáért.

Előléptettek:

1913 szeptember hó 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

őrmesterekké:

Kopacz Dénes, Törzsök Mihály és Jánosi Ferencz; továbbá:

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselők kölcsönök törlesztése.

Előlegek értékpapírokra.

Osaládi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alapítke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzre való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvekre. 1. Oly takarékbetétet után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköteése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamattal fizetünk. (A tőkekamatotól levonásával). 2. Oly takarékbetétet után, melynek a betétet az 1. pontban jelzett — nyadási időtől ki nem köti, 6% (öt és fél) betéti kamattal fizetünk (A tőkekamatotól levonásával).

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidék: Intezetek részvényeire.

Személyi kölcsöntek előfolyóitnak kezesség mellett vagy jelzálog biztosíték ellenben, (a nyany kamattal) mellett. Utalványok, Intezvények és chequok beszedését vállalljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azon ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedő, gordonka, cimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, hárp. stb. míg Remenyi legjobban ért. Utalványok, Intezvények és chequok beszedését vállalljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

a m. kir. III. számú csendőrkörület állományában:
Satojka Károly és Szilágyi L. János II. őrsvezető cz. őrmesterek;

őrsvezető cz. őrmesterekké:

a m. kir. I. számú csendőrkörület állományában:
Csibipál Antal, Hamozner Mihály, Kovács Béla, Elekes József; továbbá:

a m. kir. III. számú csendőrkörület állományában:
Fábián János, Kóka Sándor, Bokor Bertalan és Mariska György; végül:

a m. kir. VIII. számú csendőrkörület állományában:
Jónás Mihály csendőr cz. őrmesterek.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. III. számú csendőrkörület állományában:
Gyapjas István csendőr czimzetes őrmester, 1913 aug. 20-án és Hegyesi Gábor csendőr cz. őrmester, 1913 szeptember 10-én.

Járőrszolgálati jelvényekkel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkörület állományában:
Ábrahám Lőrincz, Nagy Lajos, Oláh János, Pásztor Ferencz, Csont József, Albisi Jenő, Haller János, Dósa Lajos, Bidián Sándor, Péter Lajos, Sebestyén Miklós, Tökés Ferencz, Pápai Ferencz, Sándor János II., Contrás Péter és Csontos Ferencz csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. III. számú csendőrkörület állományában:
Bordás József és Kovács Boldizsár őrsvezető cz. őrmesterek 2—2 db. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettek.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkörület állományában:
Benkő András csendőr cz. őrmester, Puskás Bertával, 1913 augusztus 20-án, Ditrón.

A m. kir. II. számú csendőrkörület állományában:
Cosocariu Haralompius őrsvezető cz. őrmester, Weber Máriaival, 1913 augusztus 14-én, Oszlódon.

Olasz István őrsvezető cz. őrmester, Bán Máriaival, 1913 szeptember 7-én, Hódmezővásárhelyen.

Biliczki János csendőr cz. őrmester, Somogyi Rozáliával, 1913 szeptember 2-án, Majlátfalván.

A m. kir. VI. számú csendőrkörület állományában:

Kárpáti József őrsvezető cz. őrmester, Kiss Annával, 1913 augusztus 17-én, Nemesbődön.

Megyesi János őrsvezető cz. őrmester, Kaufman Mária Bertával, 1913 július 19-én, Kőszegen.

A m. kir. VIII. számú csendőrkörület állományában:
Sarkadi Sándor őrsvezető cz. őrmester, Tegze Irénnel, 1913 augusztus 26-án, Sárközujlakon.

 	Csendőrségi kalapborítók a 1 kor. 50 fill. Íróasztalra dobozok a 6 kor. Íróasztalra rekesz-fedőlapok 60 és 80 fillér. Mindeseket előírászerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő képekkel papírral bevont — szolgálati könyvek, melyek hivatalból birtokba vehetők — díjmentesen és ingyen csak birtokba küldöm vissza is — legjobban és szépen bekötötten, továbbá mindenféle könyvkötő munkát és bármely alkötő dobozokat is külön méretek szerint elismert jó és szép kivitelben, olcsó áron ajánlom. Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.	
---	--	---

F O G A K Át a csendőrségnek külön megalkott rendkívül olcsó árak! Telefon: József 41—16.	A kinek máfogra, fogburára, vagy fogtörése van sérülése, az forduljon bizalommal lenticionizáló fogműtermhez, mely 10 éves fennállásával jó hírnevet szerzett és a közönség teljes bizalmát sikerült elnyerni. Patent szájpadiás nélküli fogszorok és egyes fogak. Csopos fogak. 22 kor. aranykoronák. Fogburás fájda-cementesen 2 K. Fogtörés arany, platina, ezüst és cementtel 4 K-tól. Fogtisztítás hófehérre 2 K. Az általam készített fogak azonnal megoktatott, ráadásra kitűnően alkalmasak. Szagot nem kapnak. Tíz évi írásbeli jótállás. FENYVESI JENŐ ÁLL. VIZSGÁZOTT FOGTECHNIKUS FOGTECHNIKAI MŰTERME Budapest, VII., Thököly-át 22. I. em.
--	--

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Minden egyes csendőrré rendkívüli fontos és nélkülözhetetlen

a kiadásunkban most megjelent **Magánjegyzék könyvecske, mely zsebalaku puha kötésben, betűsoros bevágással,**

a kiderített esetek, nyomozott egyének, állatok és tárgyak, körözések és sajtótermékek, kö- és állatecempéjszék, ügyelmezettések kisebb kihág. alkalmából és egyéb feljegyzések bevezetésére szolgáló lapokkal ellátva. **Ára 60 fill.** A kerületi parancsnokságok részben már annak használatát elrendelték, részben pedig igen használható magánjegyzék könyvecséknek minősítették. **Az új emlékkereszt és hozzávaló szalagok raktárunkon kaphatók.**

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.